

הלכות שבת פרק י"ד (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום שיעור – רמב"ם הלכות שבת פרק י"ד: ארבע רשויות לשבת

הקדמה

פרק י"ד מתחיל עם ארבע רשויות לשבת, לאחר שפרק י"ג עסק בעקירה והנחה ומלאכת מחשבת. לפי סדר הרמב"ם היה זה אולי התחלה טובה יותר לכל הלכות הוצאה, כי כאן מוסבר לראשונה מהן הרשויות.

הלכה א – רשות הרבים

הרמב"ם: "איזהו רשות הרבים? מדבריות ויערים ושווקים ודרכים המפולשים להם, שיהא רחב שש עשרה אמה ולא יהא לו תקרה."

פשט

רשות הרבים היא: מדבריות (מדבריות), יערים (יערות), שווקים (שווקים), ודרכים המובילים אליהם – בתנאי שיהיו רחבים 16 אמה ולא יהיה להם תקרה.

חידושים וביאורים

1. מדוע מתחיל הרמב"ם ברשות הרבים? כי רשות הרבים היא המקום העיקרי שבו מתרחשת יציאת שבת – מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, או ד' אמות ברשות הרבים.

2. מדוע מתחיל במדבריות ולא בשווקים? שווקים הם רשות הרבים המובהקת ביותר. הרמב"ם מתחיל במה שהוא יותר חידוש – שגם מדבריות ויערים הם רשות הרבים. היסוד: רשות הרבים אינה דווקא מקום שהרבים נמצאים בו, אלא כל המקומות שהרבים יכולים להיות בהם – מקומות פתוחים שאין לאיש בעלות עליהם ואפשר לעבור בהם בקלות.

3. קושיא מהגמרא על מדבר: הגמרא אומרת שהתורה ניתנה במדבר שהוא רשות הרבים. רש"י ושאר ראשונים מבינים: רק בזמן שכלל ישראל היו במדבר היה זה רשות הרבים (כי רבים הלכו שם); כיום שאין איש הולך במדבר, הוא כרמלית. כיצד כותב הרמב"ם סתם שמדבריות הם רשות הרבים?

4. תשובת הרמב"ם (ברכת אברהם): הרמב"ם לומד את הגמרא הפוך: בזמן שכלל ישראל היו במדבר, לא יכלו לעבור בחופשיות – היו צריכים לבקש רשות משבט ראובן לעבור בשטחו, כך שזה לא היה רשות הרבים (אולי כרמלית). כיום שמדבר פתוח לכל, להיפך – הוא רשות הרבים.

5. חילוק בין מדבר וים: ים הוא כרמלית (כמפורש), כי אי אפשר לעבור בו בקלות – צריך לבנות ספינה. אבל מדבר יכול אדם להיכנס בו בקלות, לכן הוא רשות הרבים.

6. תנאי 16 אמה רוחב: זה מתייחס כנראה ל"דרכים המפולשים" – הדרכים המובילות לשווקים/מדבריות. המדבריות והשווקים עצמם רחבים מספיק באופן אוטומטי.

7. רשות הרבים מקורה: אם מניחים תקרה על רשות הרבים, אינה עוד רשות הרבים – היא נעשית כמו בניין, רשות היחיד. זהו כלל בגמרא.

הלכה ב – רשות היחיד

הרמב"ם: "ואיזהו רשות היחיד? תל גבוה עשרה טפחים ורחבו ארבעה על ארבעה או יתר על כן, או חריץ שעמוק עשרה ורחבו ארבעה על ארבעה או יתר על כן, וכן מקום שהוא מוקף ארבע מחיצות גבוהות

עשרה טפחים ויש ביניהם ארבעה על ארבעה או יתר על כן, אפילו יש בו כמה מילין, אם הוקף לדירה כגון מדינה המוקפת חומה שדלתותיה ננעלות בלילה, או מבואות שיש להם שלשה כתלים ולחי ברוח רביעית, וכן חצר ודיר וסהר שהוקפו לדירה – כולן רשות היחיד גמורה."

פשט

רשות היחיד היא: (1) תל (גבעה) גבוה 10 טפחים ורחב 4x4 טפחים; (2) חריץ (תעלה) עמוק 10 טפחים ורחב 4x4; (3) מקום מוקף 4 מחיצות גבוהות 10 טפחים עם 4x4 בפנים. אפילו מקום של כמה מילין, אם הוקף לדירה – כמו עיר עם חומה שננעלת בלילה, מבואות עם 3 קירות ולחי, חצר, דיר, סהר – הכל רשות היחיד גמורה.

חידושים וביאורים

1. רשות היחיד אינה בעלות: "רשות היחיד" אינה פירושה שהיא שייכת לאדם אחד. אין לזה קשר לבעלות. רשות הרבים השייכת למושל העיר אך פתוחה לכל, היא עדיין רשות הרבים. בשתי הרשויות אין מדברים על למי זה שייך.

2. הרמב"ם מתחיל בחידוש: ברשות הרבים התחיל במדבריות (החידוש), לא בשווקים (הפשט). כך גם ברשות היחיד מתחיל בתל וחריץ (החידוש), לא במקום מוקף ד' מחיצות לדירה (הפשט).

3. שלוש דוגמאות לרשות היחיד – כולן מחיצות: כל שלוש הקטגוריות (תל, חריץ, מוקף מחיצות) הן בעצם מחיצות – אלא שבתל ההר עצמו הוא כמו מחיצה (כי צריך לטפס 10 טפחים), בחריץ הירידה היא כמו מחיצה, והשלישי הוא ממש מחיצות.

4. מדוע תל ברשות הרבים הוא רשות היחיד? כי אנשים אינם עולים על גבעה שגובהה 10 טפחים – זה לא משהו שעוברים דרכו, זה נעשה מקום בפני עצמו.

5. הוקף לדירה – מה פירושו? "הוקף לדירה" אינו פירושו שאדם אחד יגור שם, אלא שהמחיצות נעשו למטרות מגורים – להפריד את המקום מהסביבה. זה לאפוקי כרפף (מקום גדול פתוח שלא הוקף למטרות דירה), שאין לו דין רשות היחיד מדאורייתא.

6. "דלתותיה ננעלות בלילה": זה מראה שאינו מקום הפקר – הוא ננעל, הוא דבר בפני עצמו.

7. כלים כרשות היחיד: אפילו כלים – כמו ספינה או מגדל של עץ (מבנה/ארגז עץ גדול) – אם יש להם רוחב 4 טפחים וגובה 10 טפחים, הם רשות היחיד גמורה. החידוש הוא שכלי, שהיינו חושבים שאינו בכלל "רשות", יכול להיות רשות היחיד. (מקרה שגבוה 10 ורחב 4 הוא רשות היחיד גמורה.)

8. הוקף לדירה בכלים: בכלים אין תנאי של הוקף לדירה – התנאי הוא רק במקומות גדולים מאוד.

הלכה ג – עובי אגפלין של רשות היחיד

הרמב"ם: "עובי אגפלין של רשות היחיד כרשות היחיד, ומה חרם המושם בחוץ עושה רשות היחיד, הוא עצמו לא כל שכן."

פשט

עובי הקירות של רשות היחיד יש להם עצמם דין רשות היחיד. אם מניחים משהו על הקיר, זה כאילו הניחו ברשות היחיד.

חידושים וביאורים

הרמב"ם מביא קל וחומר מהגמרא: אם הקירות יכולים לעשות את המקום הפנימי לרשות היחיד, קל וחומר שהם עצמם יהיו גם רשות היחיד.

קושיא על הקל וחומר: מדוע דבר שיוצר דין חייב גם הוא עצמו להיות בעל אותו דין? זה דומה ל"שומר" שלא חייב בהכרח לשמור על עצמו, או דבר שמתמא אחרים אך אינו עצמו טמא.

תירוץ: זו לשון הגמרא, ואפשר גם להבין שרשות היחיד מתחילה מהמקום שהקיר מתחיל – הקירות אינם רק סיבה לרשות היחיד, אלא חלק ממנה.

הלכה ג (המשך) – אויר רשות היחיד ורשות הרבים

הרמב"ם: "אויר רשות היחיד כרשות היחיד... רשות היחיד עד לרקיע (בוקע ועולה עד לרקיע). אבל אויר רשות הרבים אינו כרשות הרבים אלא עד עשרה טפחים, למעלה מעשרה באויר רשות הרבים הוא מקום פטור."

פשט

האויר מעל רשות היחיד יש לו אותו דין כרשות היחיד, ללא שיעור גובה – עד השמים. אבל ברשות הרבים, רק עד עשרה טפחים הוא רשות הרבים; מעל לכך הוא מקום פטור.

חידושים וביאורים

החילוק היסודי: רשות הרבים מוגדרת על ידי שימוש – מקום שהרבים משתמשים בו, ומעל 10 טפחים אין משתמשים. רשות היחיד מוגדרת על ידי גדרים/מחיצות – היא שייכת ליחיד, ורשות היחיד אינה מסתיימת ב-10 טפחים. השימוש הוא העיקר ברשות הרבים, אך לא ברשות היחיד.

הלכה ד – ארבע רשויות לשבת

הרמב"ם: "ארבע רשויות לשבת – רשות היחיד, רשות הרבים, כרמלית, ומקום פטור."

פשט

מלבד רשות היחיד ורשות הרבים, יש עוד שתי רשויות: כרמלית ומקום פטור.

חידושים וביאורים

על הנוסח: בנוסח המודפס הפרק מתחיל ב"ארבע רשויות לשבת", אך בגירסאות אחרות מתחיל ב"רשות הרבים, רשות היחיד" – כי רשות הרבים ורשות היחיד כבר נדונו קודם; החידוש בא רק כשמזכירים את השתיים הנוספות.

בעצם יש רק שלוש רשויות: מקום פטור אינו רשות – אפילו לא נקרא "רשות". כל הנקודה של מקום פטור היא שזה מקום פטור מכל הדינים. מה שקוראים לזה "ארבע רשויות" הוא רק כדי שיהיה קל יותר להבין.

הלכה ז (המשך) – איזהו כרמלית: חמשת הסוגים

(1) תל

הרמב"ם: "תל שיש בו ארבעה על ארבעה או יותר, וגבוה משלשה ועד עשרה – כרמלית. שהכרמלית אינו תופס אלא עד עשרה."

פשט: גבעה שרחבה 4x4 טפחים, גבוהה מ-3 עד 10 טפחים. אם היתה גבוהה 10 – רשות היחיד; פחות מ-3 – לבוד, נחשב כקרקע שטוחה. בין 3 ל-10 זה אמצעי – כרמלית.

(2) חריץ

הרמב"ם: "חריץ שיש בו רחב ארבעה על ארבעה או יותר, ועומק משלשה ועד עשרה."

פשט: תעלה עם אותו שיעור כמו תל, רק שקועה במקום בולטת.

(3) מקום שהוקף ארבע מחיצות

הרמב"ם: "מקום שהוקף ארבע מחיצות גבוה משלשה ועד עשרה, ובו רחב ארבעה על ארבעה או יותר."

פשט: מקום מוקף קירות שאינם גבוהים מספיק (10-3 טפחים) לעשות רשות היחיד.

(4) קרן זוית הסמוכה לרשות הרבים

הרמב"ם: "מקום שהוקף שלש מחיצות והרוח הרביעית רשות הרבים, כגון מבוי."

פשט: מבוי עם שלושה קירות והצד הרביעי פתוח לרשות הרבים. עם לחי או קורה הוא נעשה רשות היחיד; בלעדיהם – אינו רשות הרבים (בגלל שלושה קירות), אך גם לא רשות היחיד (כי פתוח לרשות הרבים), לכן כרמלית.

(5) הימים והבקעה

הרמב"ם: "הימים והבקעה, בין מימות החמה בין מימות הגשמים."

פשט: ימים (מים) ובקעות (עמקים) הם כרמלית ללא הבדל בין קיץ לחורף. ים הוא הפקר כמו מדבר, אך אין הולכים שם בחופשיות – צריך ספינה, לכן אינו רשות הרבים.

חידושים על בקעה: "בקעה" פירושה עמק שהוא עמוק יותר, שלא מסתובבים בו כל כך. "בקעה מסודרת שאין בה מחיצות" – מקום שאינו מגודר, אולי גדל שם בר, אינו רשות הרבים (כי לא הולכים שם) ולא רשות היחיד (כי אין מחיצות).

משמעות המילה "כרמלית" – שלושה פירושים

1. **רמב"ם בפירוש המשניות:** כרמלית = כ-ארמלית (כמו אלמנה). אלמנה אינה שייכת לאיש – כך גם כרמלית אינה רשות היחיד (שייכת ליחיד) ולא רשות הרבים (שייכת לרבים).

2. **תוספות:** כרמלית = לשון כרמל, תבואה שעדיין לא התייבשה – "בין השמשות" של תבואות, מצב ביניים. הערה: "בין השמשות" הוא ספק, אך כרמלית אינה ספק – היא ביניים, מצב ביניים עם תכונות של שתי הרשויות.

3. **רש"י (הפירוש המועדף):** כרמל = שדה/מקום של עצי פרי (כמו פרס), כמו הפסוק "יער וכרמל" (ישעיה). זו דוגמה ישירה לכרמלית – בקעה שגדלים בה דברים אך אינה מגודרת.

הלכה ז (המשך) – אויר כרמלית

הרמב"ם: "אוירא דכרמלית הרי היא ככרמלית עד עשרה טפחים, אבל למעלה מעשרה טפחים אוירא דכרמלית הרי היא כמקום פטור."

פשט

האויר מעל כרמלית הוא כרמלית רק עד 10 טפחים; מעל לכך הוא נעשה מקום פטור.

חידושים

בימים ונהרות, מודדים את ה-10 טפחים מעל פני המים – מפני השטח של המים, לא מקרקעית הים.

הלכה ז (המשך) – בור שבכרמלית

הרמב"ם: "בור שבכרמלית הרי הוא ככרמלית, אפילו עמוק מאה אמה, ואין בו ארבעה."

פשט

תעלה באמצע כרמלית היא חלק מהכרמלית, אפילו היא עמוקה מאה אמה – אך רק כשאין לה ארבעה טפחים רוחב. אם יש לה ארבעה טפחים והיא עמוקה מאוד, היתה נעשית רשות היחיד.

חידושים

הכלל של כל עומק המלא מים הרי הוא כקרקע עבה – מים ממלאים את השטח ונעשים כמו אדמה מוצקה. לא מודדים עשרה טפחים מעל המים, אלא

3. **מדוע כותב הרמב"ם "מקום" במקום "תל"?** כל ארבע הרשויות התחילו בתל וחריץ, אך כאן כותב הרמב"ם "מקום" — כי הוא רוצה להוסיף את "אפילו קוצים", שאינו "תל" קלאסי (גבעה), אלא ערימות זבל וצבירות אחרות.

4. **מה עם קוצים וברקנים שכן יש להם 4 על 4?** זה היה כרמלית (אם 3-10 טפחים גובה), ועוד יותר רשות היחיד (אם 10 טפחים).

הלכה ה (המשך) — מקום המוקף

**הרמב"ם: "מקום המוקף שאין בו ארבעה על ארבעה, אפילו ארכו אלף אמות ורחבו ארבעה פחות אשהו, וגובהו משלשה ומעלה, הרי זה מקום פט

הלכה ה (המשך) — מקום המוקף

הרמב"ם: "מקום המוקף שאין בו ארבעה על ארבעה, אפילו ארכו אלף אמות ורחבו ארבעה פחות אשהו, וגובהו משלשה ומעלה, הרי זה מקום פטור."

פשט

מקום מוקף קירות, אפילו הוא אלף אמה באורך, אם הרוחב הוא מעט פחות מ-4 טפחים והוא גבוה מ-3 ומעלה — הוא מקום פטור.

חידושים

מדוע שטח חייב להיות 4 על 4 כדי להיחשב רשות? מקום צר וארוך יכול להיות בעל שטח רב, אך הוא עדיין מקום פטור. הנקודה: הוא חייב להיות "מרובע" (4 על 4) כדי להיחשב רשות שניתן להשתמש בה. מבנה צר אינו למעשה שמיש כרשות בפני עצמה.

הלכה: מקום שיש בגובהו תשעה טפחים מצומצמים ברשות הרבים

הרמב"ם: "מקום שיש בגובהו תשעה טפחים מצומצמים, לא פחות ולא יותר, ברשות הרבים — הרי הוא כרשות הרבים, ואין משגיחין על מדת ארכו ומדת רחבו, בין רחב בין קצר הרי הוא כרשות הרבים, והרבים מכתפים עליו."

פשט

מקום מוגבה ברשות הרבים שהוא בדיוק 9 טפחים גבוה — לא יותר, לא פחות — נחשב כרשות הרבים, אפילו לא מסתכלים על רוחב או אורך.

חידושים

1. "מכתפים עליו": המושג "כתף" (כתף) פירושו שאנשים הנושאים חבילות ברשות הרבים יכולים שם לנוח, להישען, או להיעזר בחבילותיהם. 9 טפחים הוא בדיוק הגובה הנוח לשימוש כזה. לכן זה לא "מבנה חיצוני" ברשות הרבים, אלא כמו "ריהוט" של רשות הרבים — משהו שהוצב לנוחיות הציבור.

2. **מדוע דווקא 9 טפחים מצומצמים?** זהו שיעור ספציפי לכלי/מבנה שמציבים ברשות הרבים כדי שיוכלו להיות מכתף. אם הוא נמוך מדי — אינו שמיש; אם הוא גבוה מדי (עשרה טפחים) — הוא נעשה רשות לעצמו.

3. **אם הוא יותר מתשעה:** הרמב"ם אומר "אם היה יתר על תשעה... אם היה 4 על 4 או יתר — כרמלית" — זה בוודאי מתכוון כשיותר מ-9 אך לא עשרה (בין 9 ל-10). כש-4 על 4 ועשרה טפחים גובה — זה בפירוש רשות היחיד. אם אין לו 4 על 4 — זה מקום פטור.

הלכה: גג הסמוך לרשות הרבים בתוך עשרה טפחים

הרמב"ם: "גג הסמוך לרשות הרבים בתוך עשרה טפחים... אסור לטלטל לגג עד שיעשה לו סולם קבוע לעלות בו."

פשט

מהקרקע מתחת למים. כשאדם זורק למטה על מים או נוטל מהמים — מחשיבים כאילו הוא הוציא מכל המים, לא רק מלמעלה.

הלכה ד (המשך) — סוגים נוספים של כרמלית

הרמב"ם מונה מקרים נוספים שיש להם דין כרמלית: (1) רשות הרבים עם תקרה; (2) סמטה צרה מ-16 אמה; (3) אצטבא שבין העמודים ברשות הרבים; (4) צדי רשות הרבים.

פשט

1. רשות הרבים שמקבלת תקרה — אינה עוד רשות הרבים, אך עדיין לא רשות היחיד, אלא כרמלית.

2. סמטה שאינה רחבה 16 אמה — גם כרמלית.

3. אצטבא (במה/דוכן לשיבה) בין עמודים ברשות הרבים.

4. צדי רשות הרבים — הצדדים של רשות הרבים.

חידושים

- חילוק בין כרמלית עיקרית לדין כרמלית: ימים, בקעות הם שטחים טבעיים שהם כרמלית מצד עצמם (כרמלית עיקרית). תל, חריץ, מקום מוקף ד' מחיצות הם כרמלית "הלכתית" — דברים שמקבלים דין כרמלית מסיבות ספציפיות.

- אצטבא היא מילה רומית לבמה/דוכן שיושבים עליו, מוכרים דברים — פינה בצד רשות הרבים שאינה החלק הפעיל שבו אנשים הולכים.

- חילוק בין אצטבא שבין העמודים לבין העמודים סתם: אצטבא שבין העמודים היא כרמלית כי היא מופרדת מרשות הרבים. אבל בין העמודים עצמם — הואיל ורבים דורסין בה, הרי הוא רשות הרבים. הגמרא אומרת שאנשים הולכים שם לתקן את חפציהם ליד העמודים, לכן זה נשאר רשות הרבים.

- צדי רשות הרבים הוא מקום ליד רשות הרבים — לא ממש חלק מרשות הרבים, אך פתוח אליה (כמו מדרכה או מדף). אפילו יש לו אותן מחיצות, אך מכיוון שאין שם את השימוש הראוי של רשות הרבים (אנשים לא מסתובבים שם כל כך), זה כרמלית. זה גם מוצג כקרח זוית הסמוכה לרשות הרבים.

הלכה ה (בערך) — מקום פטור

הרמב"ם: "מקום שיש בו פחות מארבעה על ארבעה, וגבוה שלשה עד לרקיע... כל פחות משלשה כארעא... אפילו קוצים וברקנים או גלים ברשות הרבים, גבוה שלשה ואין בו ארבעה על ארבעה, הרי זה מקום פטור. וכן חריץ שאין בו ארבעה על ארבעה ועומקו משלשה... עד התהום."

פשט

מקום פטור הוא מקום קטן מ-4 על 4 טפחים, גבוה מ-3 טפחים עד השמים (או עמוק מ-3 טפחים עד התהום). פחות מ-3 טפחים גובה נחשב כקרקע עצמו (לבוד). אפילו דברים טבעיים כמו קוצים, זבל, או אשפה ברשות הרבים — אם יש להם את השיעור, הם מקום פטור.

חידושים

1. **כל פחות משלשה כארעא:** פחות מ-3 טפחים גובה נחשב כקרקע עצמו (לבוד), לכן היה לו דין הרשות שסביב. רק כשהוא גבוה 3 אך אין לו 4 על 4 — הוא מקום פטור. לבוד אינו פירושו שזה לא קיים כלל — אפילו כשרואים גבעה קטנה או חור, אך כיוון שזה קרוב מספיק, זה בטל ואינו דבר בפני עצמו.

2. **קוצים וברקנים** — שני מיני קוצים/צמחים רעים. הרמב"ם מביא זאת כדי להראות שמקום פטור אינו רק מבנה שבנה אדם, אלא אפילו צבירות טבעיות של זבל/אשפה שאנשים לא הולכים שם.

2. מה פירוש "כולו"? לא שכל סנטימטר מכוסה ביתדות (שהיה גורם לכך שאי אפשר לתלות כלום), אלא שכל כמה טפחים יש וו, כך שעדיין אפשר להשתמש. הרמב"ם כתב במפורש "תולין בו את היתדות ומשתמשים בהם".
3. הרמב"ם לומד את הגמרא אחרת מרוב הראשונים: רש"י, ראב"ד, ושאר ראשונים לומדים את הגמרא בכלל אחרת. הרמב"ם לא אומר שהיתד עושה את החלק התחתון לחלק מרשות הרבים (כמו "אמה שמקפת הכל"), אלא רק שמודדים את הגובה אחרת.
4. נפקא מינה מעשית: בזמנינו זה לא כל כך נוגע למעשה, כי לפי מפרשים רבים אין רשות הרבים דאורייתא היום.

הלכה י"א – חור ברשות היחיד וחור ברשות הרבים

הרמב"ם: "חור רשות היחיד הרי הוא כרשות היחיד. חור רשות הרבים אינו כרשות הרבים אלא אם כן יש בו ארבעה על ארבעה." כיצד: "אם יש בו ארבע על ארבע וגבוה עשרה – רשות היחיד. ואם אין גבוה עשרה – הרי זה כרמלית. ואם אין בו ארבע על ארבע – הרי זה מקום פטור, והוא שגבוה שלשה, שכל פחות משלשה הרי הוא כארץ."

פשט

חור (חור) בקיר של רשות היחיד הוא אוטומטית רשות היחיד, ללא תנאים. אך חור בקיר ליד רשות הרבים אינו אוטומטית רשות הרבים – זה תלוי בשיעור: 4 על 4 וגבוה 10 = רשות היחיד; 4 על 4 לא גבוה 10 = כרמלית; פחות מ-4 על 4 אך גבוה 3 = מקום פטור; פחות מ-3 = כארץ (חלק מרשות הרבים).

חידושים

1. יסוד החילוק: רשות היחיד שייכת לאדם אחד – כל מה שנמצא ברשותו (אפילו חור בקירו) הוא שלו, ללא תנאי של שיעור. רשות הרבים לעומת זאת צריכה להיות בצורה שהרבים יכולים ממש להשתמש בה – לכן לא כל חור הוא אוטומטית רשות הרבים. רשות היחיד עולה עד רקיע ללא שיעור, משא"כ רשות הרבים היא רק עד 10 טפחים, כי היא צריכה להיות מקום שיש לו צורה לשימוש על ידי רבים.

2. חור לעומת בור: חור (חור בקיר) הוא בעצם דבר אחר מבור (חור באדמה). הדמיון היחיד הוא ששניהם יש להם שלושת השיעורים (רשות היחיד, כרמלית, מקום פטור), אך חור הוא חור בקיר (בצד), ובור הוא חור באדמה (למטה).

3. קושיא – כמה קטן יכול חור להיות? אם כל חור קטן בקיר ברשות הרבים כבר אינו רשות הרבים (אלא מקום פטור אם גבוה 3), זה חידוש גדול. בבור לא אמרנו שבור קטן יוצא מרשות הרבים. רשות הרבים שהולכת בגבעות – האם נאמר שמסתיימת רשות הרבים כשזה נעשה מעט עמוק יותר? התירוץ: חור (בקיר) הוא דבר שונה לגמרי מבור (באדמה), ואי אפשר להשוות.

4. מערכת השיעורים: פחות מ-3 טפחים = בטל (לבוד); מ-3 טפחים אך פחות מ-4 על 4 = מקום פטור; 4 על 4 אך פחות מ-10 טפחים = כרמלית; 4 על 4 ו-10 טפחים = רשות היחיד.

הלכה י"ב – דינים של כרמלית ומקום פטור

הרמב"ם: "רשות היחיד ומקום פטור מטלטלין בכלן, אפילו היה אורך כל אחת מהן כמה מילין. אבל רשות הרבים והכרמלית אין מטלטלין בהן אלא בתוך ארבע אמות. ואם העביר או הושיט או זרק חוץ לארבע אמות – ברשות הרבים חייב, ובכרמלית פטור, לפי שאיסור הכרמלית מדבריהם, מפני שהיא דומה לרשות הרבים, שמא תתחלף ברשות הרבים."

פשט

רשות היחיד ומקום פטור – מותר לטלטל בהם ללא שיעור. רשות הרבים וכרמלית – רק בתוך 4 אמות. החילוק: ברשות הרבים חייב, בכרמלית פטור

גג של בית שכולט לתוך רשות הרבים בתוך עשרה טפחים – אנשים משתמשים בו "לכתף". בעל הבית היה חושב שהגג הוא רשות היחיד, אך כיוון שהוא כל כך קרוב לרשות הרבים והציבור משתמש בו, אסור לטלטל – עד שיעשה סולם קבוע.

חידושים

1. סולם קבוע כגילוי דעת: הסולם הקבוע הוא רמז/סימן שמישהו משתמש במקום – אנשים רואים שמישהו עולה ויורד, וזה מספיק גילוי דעת שזו רשות היחיד.

2. "אסור" לא "חייב": הרמב"ם אומר רק אסור, לא חייב – מה שמשמע שאין זו רשות הרבים דאורייתא, אלא חשש דרבנן.

3. דיון על "מקום פטור" – האם פירושו "מקום מותר": "מקום פטור" אינו פירושו מקום שמותר לכתחילה, אלא מקום שפטור אך אסור. "עני רשות הרבים דרבנן" אפשר לקרוא כרמלית – לכרמלית יש משמעות מקורית (סוג שטח ספציפי), אך למעשה קוראים גם ל"עני רשות הרבים דרבנן" בשם כרמלית.

הלכה: עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה

הרמב"ם: "עמוד ברשות הרבים... גבוה עשרה ורחב ארבעה – הרי זה רשות היחיד."

פשט

עמוד (עמוד) ברשות הרבים שגבוה עשרה טפחים ורחב 4 על 4 – הוא רשות היחיד.

הלכה: יתד כל שהוא בעמוד

הרמב"ם: "אם נעץ יתד כל שהוא בגובהו, אפילו אינו גבוה שלשה, הואיל וראוי ליתלות בו – יתדות להשתמש בו..."

פשט

אם תוקעים יתד בצד של העמוד (לא למעלה), אפילו היתד אינה גבוהה 3 טפחים – כיוון שאנשים יכולים לתלות שם את חבילותיהם, זה נעשה בשימוש.

חידושים

1. "בגובהו" אינו פירושו למעלה על העמוד – זה פירושו בצד, שם שהגובה עולה.

2. מתחת ל-3 טפחים – לבוד: יתד שנמצאת מתחת ל-3 טפחים מקרקעית העמוד היא סמוך לג' מעורב – היא בטלה לקרקעית העמוד דרך כלל הלבד. אך כיוון שראוי ליתלות בו, זה עושה הבלד.

הלכה: מילא כולו יתדות

שיטת הרמב"ם: אם תוקעים יתדות בעמוד ברשות הרבים, זה ממעט את גובה העמוד, כי מודדים רק מן היסוד ולמעלה. אפילו מילא כולו יתדות – כל העמוד נעשה ממעט והופך לכרמלית.

פשט

היתדות גורמות לכך שהחלק התחתון של העמוד נעשה בשימוש על ידי בני רשות הרבים (תולים דברים), לכן מודדים רק מהיתד ומעלה. זה ממעט את הגובה, ואם לא נשארים עשרה טפחים, זה נעשה כרמלית במקום רשות היחיד.

חידושים

1. מדוע כרמלית ולא רשות הרבים? הרמב"ם אומר במפורש "נעשה כרמלית" – לעמוד כבר אין מספיק שיעור לרשות היחיד (פחות מעשרה טפחים גובה), אך הוא גם לא ממש רשות הרבים.

אבל אסור (דרבנן).

חידושים

1. **מקום פטור כמה מילין:** הרמב"ם אומר שאפילו מקום פטור יכול להיות "כמה מילין" – וזה קשה, כי מקום פטור חייב להיות פחות מ-4 על 4. התירוץ: מדובר במקום צר וארוך – מקום המוקף מחיצות שהוא פחות מ-4 על 4 ברוחב אך ארוך מאוד.

2. **טעם איסור כרמלית:** הרמב"ם נותן טעם – "שלא תתחלף ברשות הרבים" – אם יחשבו שיותר לטלטל בכרמלית, יבואו לטלטל ברשות הרבים.

3. **כרמלית היא ברור חומרא דרבנן, לא קולא:** מדאורייתא מקום שחסר משהו מלהיות רשות היחיד (למשל, לא גבוה עשרה טפחים אך רחב יותר מ-4 טפחים) היה **מקום פטור** – היו מותרים לטלטל אליו, ממנו, ובתוכו. החכמים החמירו ועשו כרמלית. אי אפשר לומר שחכמים "עשו" רשות היחיד – רשות היחיד היא דין דאורייתא. חכמים רק עשו שמקומות מסוימים שהם מדאורייתא מקום פטור, יהיו להם חומרות כמו רשות היחיד (אסור לטלטל בפנים) וגם חומרות כמו רשות הרבים (אסור להכניס מרשות הרבים).

הלכה י"ב (המשך) – מלאכה שאינה צריכה לגופה בכרמלית הרמב"ם: "לפיכך, אם לא היה צריך לגוף ההוצאה, כגון שהעביר קוץ בכרמלית כדי שלא יזוקו בו רבים, וכיוצא בזה – מותר."

פשט

כשאין צורך בהוצאה לגופה (כמו להסיר קוץ שלא ייפגעו), מותר בכרמלית.

חידושים

1. **קושיא לפי שיטת הרמב"ם:** הרמב"ם סובר שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב מדאורייתא! מדוע זה יעזור? **תירוץ:** אולי דרבנן (כרמלית) יש קולא כשזה "שאינה צריכה לגופה" – שבות דשבות. או: הטעם של "שלא תתחלף" לא מתאים כשזה לא נראה כמו הוצאה רגילה – כשרואים משהו מסיר קוץ, זה לא נראה כמו טלטול, ממילא לא יבואו לטלטל ברשות הרבים.

2. **מה פירוש "כיוצא בזה"?** סוגים אחרים של היזק. אך כשזה "צורך לגופו או למקומו" (רוצים ממש את הדבר או את המקום), לכאורה אין היתר – כי אז זה דומה מדי להוצאה רגילה, ויבואו לטלטל ברשות הרבים. זה נשאר מעט פתוח.

3. **ברשות הרבים – קוץ:** ברשות הרבים עצמה מותר להסיר קוץ רק "פחות פחות מ-4 אמות" (פחות מ-4 אמות בכל פעם). אך בכרמלית מותר לעשות זאת כראוי (ללא מגבלה זו).

הלכה י"ב (המשך) – מקום פטור: הכנסה והוצאה

הרמב"ם: "כשם שיותר לטלטל בכל מקום פטור, כך מותר להכניס ממנו לרשות היחיד או לרשות הרבים או לכרמלית, ולהוציא מהן אליו."

פשט

מקום פטור קל יותר מרשות היחיד – לא רק מותר לטלטל בפנים, אלא גם מותר להכניס ולהוציא מ/אל כל שאר הרשויות.

חידושים

1. **מקום פטור – מהו הגדר?** מקום פטור אינו ממש בטל למקום שלידי (כי אז היה נעשה רשות הרבים), אלא הוא רשות מיוחדת שיש לה קולא מיוחדת – מותר לטלטל הן בפנים, הן להכניס/להוציא מכל הרשויות.

2. **כרמלית – הפוך ממקום פטור:** לכרמלית יש חומרא: אסור לטלטל יותר מ-4 אמות בפנים, ואסור לטלטל מ/אל רשות היחיד או רשות הרבים. המוציא/מכניס פטור אבל אסור (דרבנן).

3. **קושיא מפרי חדש – מדוע אסור לטלטל מרשות הרבים לכרמלית?** אם כרמלית אסורה כי היא "דומה לרשות הרבים" – היה צריך להיות מותר לטלטל מרשות הרבים לכרמלית, כמו מרשות הרבים לרשות הרבים (שיותר בפחות מ-4 אמות)! **תירוץ א:** להיפך – אז כרמלית דומה מדי לרשות היחיד, ויבואו לטלטל מרשות הרבים לרשות היחיד. **תירוץ ב:** אי אפשר לעשות קל יותר משאר רשויות – כרמלית היא גדר לעצמו, וללא הגדר הזה היה זה מקום פטור או רשות היחיד. הרמב"ם לא מתכוון שזה ממש רשות הרבים – זה דומה לרשות הרבים ולפעמים דומה לרשות היחיד. זה נשאר לא מבואר לגמרי.

הלכה י"ד – המוציא מרשות היחיד לרשות היחיד וכרמלית באמצע הרמב"ם: "המוציא מרשות היחיד לרשות היחיד, או מרשות הרבים לרשות הרבים, וכרמלית באמצע – פטור. וכן המושיט או הזורק מזה לזה וכרמלית באמצע – פטור."

פשט

כשמוציאים מרשות היחיד לרשות היחיד (או רשות הרבים לרשות הרבים) דרך כרמלית, פטור אבל אסור.

חידושים

1. **מהו החידוש?** לכאורה שפטור זה פשוט – אפילו אם רשות הרבים היתה באמצע (במקום כרמלית) היה פטור. **החידוש הוא שזה אסור** – החכמים שאסרו לטלטל בכרמלית, אסרו גם לטלטל מרשות היחיד לרשות היחיד דרך כרמלית.

2. **לשון הרמב"ם:** הרמב"ם היה צריך לומר "אסור" במקום "פטור", כי החידוש העיקרי הוא האיסור דרבנן. אך כיוון שהרמב"ם עדיין לא התחיל לדבר על איסורי דרבנן (הוא יביא זאת מאוחר יותר), הוא נשאר עם הלשון "פטור" – אך הוא מתכוון פטור אבל אסור.

הלכה: המוציא מרשות הרבים לכרמלית והניחו שם, וחזר ועקרו מן הכרמלית והכניסו לרשות היחיד

הרמב"ם: "המוציא חפץ מרשות הרבים לכרמלית והניחו שם, וחזר ועקרו מן הכרמלית והכניסו לרשות היחיד – פטור. או הוציאו מרשות היחיד לכרמלית והניחו שם, וחזר ועקרו מן הכרמלית והוציאו לרשות הרבים – פטור."

פשט

כשמוציאים מרשות הרבים, מניחים בכרמלית, ואחר כך לוקחים הלאה לרשות היחיד – פטור מחיוב דאורייתא (מטלטול רשות הרבים לרשות היחיד), כי ההנחה בכרמלית חתכה את המעשה.

חידושים

סתירה בין שתי הלכות: בהלכה הקודמת אומר הרמב"ם שכרמלית באמצע לא מקילה (אסור מדרבנן לטלטל דרך כרמלית). אך כאן הוא אומר שכרמלית כן מקילה – זה מצילה מחיוב דאורייתא!

תירוץ: זה לא דרבנן שפוטרים אותו – אפילו במקום פטור היה פטור. ההנחה בכרמלית שוברת את מעשה ההוצאה בדיוק כמו הנחה במקום פטור. החידוש הוא שהחומרא של כרמלית (שאסור לטלטל לשם) לא גורמת לכך שנחמיר גם לחשוב את זה כהמשך של ההוצאה.

הלכה: המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך מקום פטור

הרמב"ם: "המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים ועבר במקום פטור בהילוכו – חייב. ואין צריך לומר בזורק שעבר החפץ במקום פטור."

פשט

כשהולכים מרשות היחיד לרשות הרבים דרך מקום פטור בלי לעצור – חייב, כי מהלך אינו כעומד (הליכה אינה כעמידה). רק כשעומדים במקום

פטור, זה שובר את המעשה.

חידושים

בזורק (זריקה) זה עוד יותר פשוט – אם החפץ טס דרך מקום פטור בלי לעצור, הוא חייב, כי **עובר אינו כמי שה

הלכה: המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך מקום פטור (המשך)

חידושים (המשך)

בזורק (זריקה) זה עוד יותר פשוט – אם החפץ טס דרך מקום פטור בלי לעצור, הוא חייב, כי עובר אינו כמי שהונח (מעבר אינו כהנחה).

הלכה: עומד במקום פטור ונוטל/נותן

הרמב"ם: "העומד במקום פטור ונוטל חפץ מרשות היחיד ונותנו לרשות הרבים, או נוטל מרשות הרבים ונותנו לרשות היחיד – פטור."

פשט

מי שעומד במקום פטור (בין רשות היחיד ורשות הרבים) ולוקח חפץ מאחת ומניח באחרת – פטור, כי הוא עומד במקום פטור.

חידושים

חקירה: אפשר לטעון שזה לא נקרא "עצר" – הוא לוקח ומעביר, הוא לא עוצר ממש. אך הרמב"ם סובר שזה כן נקרא עצר – כיוון שהוא נח (שוקט) במקום פטור, זה מספיק כדי לשבור את המעשה. זה שונה ממהלך (מעבר), שבו אומרים מהלך אינו כעומד.

הלכה: עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה עם בסיס צר

הרמב"ם: "העמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, ואין בעיקרו ארבעה, ואין בו בגובה הקצר שלושה – הרי זה רשות היחיד, ואם זרק מרשות הרבים ונח על גביו חייב."

פשט

עמוד ברשות הרבים שהוא 10 טפחים גבוה ו-4 רחב למעלה, אך החלק התחתון צר מ-4 (כמו "קונוס הפוך"), והחלק הצר הוא פחות מ-3 טפחים גובה – זה רשות היחיד.

חידושים

היסוד הוא לבד – כיוון שבין המקום שבו זה נעשה 4 טפחים רחב לבין הארץ יש פחות מ-3 טפחים, מחשיבים זאת כגוד אחת מחיצתא – המחיצה יורדת עד הארץ. אם היה 3 טפחים או יותר, זו היתה רשות נפרדת (מקום פטור, כי אין לה 4 על 4 בגובה 10).

הלכה: תל המתלקט

הרמב"ם: "תל המתלקט עשרה טפחים מתוך ארבע אמות – הרי זה רשות היחיד, והזורק מרשות הרבים לתוכו חייב."

פשט

גבעה ברשות הרבים שעולה 10 טפחים בתוך 4 אמות (תלול מספיק) – היא רשות היחיד.

חידושים

1. אם לוקח יותר מ-4 אמות לעלות 10 טפחים, זו רק רשות הרבים גבוהה, לא רשות נפרדת. אך אם "בתוך" 4 אמות מגיעים ל-10 טפחים, רואים זאת כמחיצה/קיר רחב.

2. מדוע דווקא 4 אמות? זה מקושר לדין גוד אסיק – מהמקום שבו יש 4 טפחים רוחב, מחשיבים שגם במקום שהוא צר יותר, זה כמו 4.

3. שאלה: האם מודדים את 4 האמות לפי פני השטח המעוקל (מרחק על פני השטח) או המרחק האופקי הישר מלמטה? (לא נפתר)

4. ר' חיים מוזכר שרצה להבין היכן בדיוק נמצאת המחיצה בתל כזה.

הלכה: רשות היחיד עולה עד לרקיע – קנה ברשות היחיד

הרמב"ם: "הנותן קנה ברשות היחיד, אפילו גבוה מאה אמה, וזורק מרשות הרבים ונח על גבו – חייב, שרשות היחיד עולה עד לרקיע."

פשט

מוט ברשות היחיד, אפילו 100 אמה גובה – מי שזורק מרשות הרבים והוא נח למעלה, חייב, כי רשות היחיד עולה עד השמים.

חידושים

1. שאלה יסודית: מדוע רשות היחיד עולה עד לרקיע אך רשות הרבים לא? תירוץ: רשות הרבים מוגדרת על ידי שימוש – מעל 10 טפחים אין משתמשים. רשות היחיד מוגדרת על ידי גדרים/מחיצות – רשות היחיד אינה מסתיימת ב-10 טפחים.

2. צריכה להיות הנחה: אם משהו נשאר באוויר מעל רשות היחיד ללא הנחה, אין חיוב. רק כשהוא נח על משהו (כמו המוט), יש הנחה.

3. שאלה על 4 על 4: למוט למעלה אין 4 על 4 טפחים – מדוע יש כאן הנחה? סברא אפשרית: המוט מחובר לארץ של רשות היחיד, כמו המשך של הארץ, ולכן אין צורך ב-4 על 4 למעלה.

4. דיגרסיה: טיסה במטוס – שאלה על טיסה מעל מקום המנוגע, או כהן מעל בית הקברות. "עד לרקיע" הוא כנראה גוזמא. גם, במטוס אין הנחה.

הלכה: אילן שעומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים

הרמב"ם: "אילן שעומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים, וזרק ונח על נופו – פטור, שהרי אין הנוף הולך אחר העיקר."

פשט

עץ העומד ברשות היחיד אך ענפיו בולטים לרשות הרבים – מי שזורק מרשות הרבים והוא נופל על הענפים (שנמצאים באוויר של רשות הרבים) – פטור, כי הענף אינו הולך אחר העיקר (הגזע).

חידושים

1. אפשר היה לטעון להיפך: אם זורקים על הענפים, צריך להיות חייב כי "הנוף הולך אחר העיקר" – העיקר עומד ברשות היחיד! אך כאן לא הולכים אחר העיקר, אלא מסתכלים היכן הדבר עצמו נמצא – והענפים נמצאים באוויר של רשות הרבים, שהוא מעל 10 טפחים (לא רשות הרבים).

2. יש מחלוקת בעניין זה, אך הרמב"ם פוסק פטור.

3. פטור אבל אסור – אסור לעשות זאת לכתחילה.

הלכה: קנה ברשות הרבים ובראשו טרסקל

הרמב"ם: "קנה ברשות הרבים ובראשו טרסקל, וזרק והניח על גביו – פטור, שהרי רשות הרבים אינה עולה עד עשרה."

פשט

מוט ברשות הרבים עם סל למעלה – מי שזורק והוא נח למעלה – פטור, כי רשות הרבים אינה עולה מעל 10 טפחים.

חידושים

1. מדוע הרמב"ם צריך להזכיר טרסקל (סל/כלי קיבול)? לכאורה צריך להיות פטור אפילו בלי טרסקל.

2. מגיד משנה: ההלכה היא אפילו פחות מעשרה – כיוון שרשות הרבים אינה עולה עד השמים, צריך שיפול ממש על הארץ כדי להיות חייב.

3. השגת הראב"ד: הראב"ד אומר במפורש שאפילו עד עשרה (פחות מ-10) פטור – זה לא רשות היחיד (אין מחיצות), ולא רשות הרבים (לא על הארץ), אלא כרמלית, ופטור אבל אסור.

2. **כלי-כרמלית:** מה עם כלי שהוא 4 על 4 אך פחות מעשרה (דין כרמלית)? הרמב"ם לא מדבר על כך; מובאים פוסקים מאוחרים שדנים בזה.

3. **[דיגרוסיה: מדוע הגמרא מאריכה כל כך בהלכות הוצאה?]** למעשה מקרים כאלה (זריקת ארון-מקרר בשבת) נדירים מאוד. הזוהר הקדוש (ר' שמעון) אומר שכאשר משהו לא מסתדר בפסוקים/סתירות, צריך לומר שזה מכיל אגדות/סודות נסתרים — כך גם צריך לומר שהאריכות בהלכות הוצאה מכילה סודות עמוקים של התורה, לא רק הלכה מעשית. שיטת הרמב"ם היא פשוט לכתוב את המסקנה של הגמרא — "רוצה ללמוד את הפרטים? תבין זאת בעצמך."

הלכה: בור 9 ברשות הרבים — עקירה/הנחה ומחיצה כאחת
הרמב"ם: "בור ט' ברשות הרבים ועקר חוליא מקרקעיתו והשלימה לעשרה — פטור. עקירה ומחיצה כאחת — פטור." גם להיפך: "היה הבור עשרה (רשות היחיד) והשליך לתוכה חוליא מיצעו לעשרה — פטור."

פשט

בור של 9 טפחים (כרמלית, אם 4 על 4) — מישוהו חופר חתיכה מלמטה ועושה אותו 10 (רשות היחיד). הוא פטור כי עקירה ומחיצה כאחת. גם להיפך — בור של 10 שממלאים עד שהוא נעשה 9 — פטור, כי הנחה ומחיצה כאחת.

חידושים

1. **יסוד:** אי אפשר לעשות הוצאה ומחיצה כאחת. קודם צריכה להיות רשות, ואחר כך אפשר להוציא/להכניס.

2. **בעקירה:** כשהרים את החוליא, זה עדיין היה חלק מרשות הרבים (כרמלית), כי הבור עדיין לא היה 10. רק אחרי העקירה זה נעשה רשות היחיד — אך אז העקירה כבר עברה. אלא: עקירה מרשות הרבים לרשות הרבים.

3. **בהנחה (להיפך):** כשזורק פנימה את החוליא, בשעת הנחה הבור כבר אינו רשות היחיד (כי הוא נעשה פחות מעשרה). אלא: הנחה בכרמלית, לא רשות היחיד — פטור.

4. **נקודה מעניינת:** אפשר לחלק בין "תחילת הנחה" (כשהחול מתחיל לגעת ברצפה) ל"סוף הנחה" (כשהכל כבר מונח) — זה יכול לעשות נפקא מינה בדין זה.

5. **חורש:** בחפירת החוליא הוא גם עובר על חורש (או לפחות אוזר חורש), אך זו נקודה צדדית.

הלכה: דף על גבי יתדות — מחיצה והנחה באין כאחת
הרמב"ם: "הזורק דף והניחה על גבי יתדות ברשות הרבים ונעשית רשות היחיד — אפילו כלי על גבי דף — פטור, שעשיית המחיצה והנחת הכלי באין כאחת."

פשט

כשמישהו זורק לוח שטוח (דף) שנופל על יתדות (יתדות) ברשות הרבים והוא נעשה רשות היחיד (עשרה טפחים גובה), ואפילו אם על הלוח היה מונח כלי — הוא פטור, כי יצירת המחיצה והנחת הכלי באים ברגע אחד.

חידושים

החידוש הגדול: לא מחשיבים לפי מתי התחלת לעשות את המלאכה. אפשר היה לומר: עשית בפועל טלטול מרשות אחת לאחרת, אך מסתכלים על זה "מאוד טכני" — צריכה להיות עקירה כשרה והנחה כשרה, ואם אחת מהן אינה קיימת (כי הרשות עדיין לא קיימת או כבר לא קיימת), פטור.

הלכה: בור ברשות הרבים — חלוקה על ידי מחיצה

4. **ראב"ד לעומת רמב"ם:** הראב"ד סובר שלמעלה מעשרה ברשות הרבים אינו רשות היחיד כי אין מחיצה, אלא כרמלית.

5. **קושיא על הפטור מתחת לעשרה:** מדוע יהיה פטור על עמוד מתחת לעשרה? העמוד הוא "גידול זר" — הוא לא שייך לרשות הרבים, הוא משהו אחר (עמודים לנוי).

6. **שיטת המגיד משנה:** המגיד משנה טוען שהרמב"ם בעצם מודה לראב"ד. הרמב"ם אומר זאת רק כדי להסביר מדוע זה שונה מרשות היחיד — ברשות היחיד היה חייב כי עולה עד לרקיע, אך ברשות הרבים כל דבר מעל 3 טפחים הוא "חלוקה רשות לעצמה." זה "קצת דוחק, אך זה באמת קשה."

הלכה: הזורק ונתחב בכותל — גוש של חול או בוץ
הרמב"ם: "הזורק ד' אמות ברשות הרבים ונתחב בכותל — גוש של חול או של בוץ ונדבק בכותל — פטור מחילול."

פשט

מישהו זורק דבר דביק (חול/בוץ) והוא נדבק על הקיר.

חידושים

1. **אם נדבק למעלה מעשרה טפחים —** כזורק באויר, כי למעלה מעשרה ברשות הרבים הוא מקום פטור, לכן פטור.

2. **אם נדבק למטה מעשרה טפחים —** כזורק בארץ וחייב, כי זה באוויר רשות הרבים.

3. **הכותל נחשב מקום 4 על 4,** לכן זה נחשב הנחה.

4. **אך בחור כל שהוא (חור קטן בקיר) —** פטור, כי החור אינו 4 על 4, ולא אומרים חוקקין להשלים (מגיד משנה).

הלכה: זרק קנה או רומח מרשות היחיד לרשות הרבים
הרמב"ם: "זרק קנה או רומח ברשות היחיד ונתקע ברשות הרבים כשהוא עומד — פטור, שאין מקצתו מקום פטור."

פשט

מוט/חנית שהוא מעל 10 טפחים, נתקע עומד ברשות הרבים — פטור כי חלק ממנו הוא למעלה מעשרה (מקום פטור).

חידושים

1. **קושיא:** מדוע לא נאמר להיפך — חייב, כי מקצתו במקום חייב (החלק התחתון עומד על רשות הרבים)?

2. **תירוץ:** כפי שלמדנו קודם, צריך לעקור ולהניח את כל הדבר — אם חלק נמצא במקום פטור, אין הנחה שלמה ברשות הרבים. זהו יסוד: בהוצאה צריך את כל הדבר.

הלכה: הזורק כלי גדול מרשות היחיד לרשות הרבים
הרמב"ם: "הזורק כלי מרשות היחיד לרשות הרבים, והיה הכלי גדול ויש בו ד' על ד' בגובה עשרה — פטור, לפי שכלי זה רשות היחיד גמורה, ונמצא כמוציא מרשות היחיד לרשות היחיד."

פשט

כלי שהוא עצמו 4 על 4 בגובה 10 הוא רשות היחיד — כשזורקים אותו, זה כמוציא מרשות היחיד לרשות היחיד.

חידושים

1. **קושיא חשובה:** אם זורקים את הכלי מרשות הרבים לרשות היחיד — הוא עשה עקירה מרשות הרבים! כשהוא מרים את הכלי ברשות הרבים, הכלי הוא רשות לעצמו. הרמב"ם אומר רק "כמוציא מרשות היחיד לרשות היחיד."

1. מהו "רקק": "רקק" אינו פירושו רוק (כפי שהמילה יכולה להיראות), אלא "אמת המים" — זרם מים רדוד ושטוח. "דומה לרקק" פירושו משהו שטוח, נמוך.

2. החילוק העיקרי: ברשות הרבים התנאי הוא ש"רבים" צריכים לדרוך שם. אם אנשים הולכים במים (או יכולים ללכת), זה עדיין חלק מרשות הרבים. רק כשזה נעשה עשרה טפחים עמוק — אנשים לא הולכים בו, והוא נעשה כרמלית כמו כל הימים.

3. [דיגרסיה: קריעת ים סוף] — בקריעת ים סוף, כשהיהודים עברו, זה לא היה שבת. אך לפי הדין — כשאנשים הולכים דרך מים שאינם עמוקים עשרה טפחים, זה רשות הרבים.

הערות כלליות

- כל הדינים של "מחיצה והנחה באין כאחת" הם **פטור

הערות כלליות (המשך)

- כל הדינים של "מחיצה והנחה באין כאחת" הם פטור אבל אסור, ולכן זה לא עומד בשולחן ערוך — כי זה לא נוגע למעשה לעניין עונש או חטאות.

- זהו סוף הלימוד של הלכות תולדות הרשויות בשבת בפרק י"ד.

סיכום כללי של הפרק

פרק י"ד של הרמב"ם בהלכות שבת עוסק בארבע רשויות לשבת ובכל הפרטים והחילוקים ביניהן. הפרק מתחיל בהגדרת רשות הרבים ורשות היחיד, ממשיך לכרמלית ומקום פטור, ומסיים בדינים מורכבים של מקרים שבהם נוצרת או מתבטלת רשות בשעת העקירה או ההנחה.

נקודות מרכזיות:

1. רשות הרבים מוגדרת על ידי שימוש ציבורי ופתיחות, לא בהכרח על ידי נוכחות רבים בפועל.

2. רשות היחיד מוגדרת על ידי מחיצות ושיעורים, לא על ידי בעלות פרטית.

3. כרמלית היא חומרא דרבנן שנועדה למנוע בלבול עם רשות הרבים.

4. מקום פטור אינו באמת "רשות" אלא מקום שפטור מכל הדינים.

5. העיקרון של "מחיצה והנחה כאחת" — כשהרשות נוצרת או מתבטלת בו-זמנית עם העקירה או ההנחה, אין חיוב.

6. המחיצות והשיעורים הם הגורמים המכריעים בהגדרת הרשויות, לא השימוש בפועל או הבעלות.

7. רשות היחיד עולה עד לרקיע אך רשות הרבים רק עד עשרה טפחים — חילוק יסודי המבוסס על ההבדל בין גדרים לבין שימוש.

הפרק מלמד אותנו שדיני שבת אינם רק הלכות מעשיות פשוטות, אלא מערכת מורכבת של עקרונות והגדרות שיש בהם עומק רב. הרמב"ם מציג את הדינים בצורה שיטתית וברורה, תוך שהוא מבאר את היסודות ההלכתיים שעליהם הם מבוססים.

כפי שצוין בדיגרסיה, האריכות הרבה בהלכות הוצאה — במיוחד במקרים שנדירים מאוד למעשה — מלמדת שיש כאן לא רק הלכה מעשית אלא גם סודות עמוקים של התורה. הלימוד המעמיק בפרטי הדינים מגלה את החכמה האלוהית שבתורה ומעמיק את הבינה בעבודת השם.

סוף סיכום פרק י"ד

הרמב"ם: "בור שעומקה עשרה ורחבה שמונה ברשות הרבים, זרק לתוכה מחיצה וחולקה הבור ברחבה לשנים — פטור, שבטלה המחיצה ונמצא כל מקום אין בו ארבעה על ארבעה."

פשט

תעלה ברשות הרבים שעמוקה עשרה ורחבה שמונה (רשות היחיד) — כשזורקים פנימה מחיצה שמחלקת אותה לשניים, כל חלק נעשה פחות מ-4 טפחים, והיא כבר לא רשות היחיד.

חידושים

זהו עוד מקרה של "מחיצה והנחה כאחת" בהיפך — כאן רשות היחיד מתבטלת ברגע ההנחה, במקום נוצרת.

הלכה: בור מלאה מים — מים אינם מבטלין מחיצות

הרמב"ם: "בור ברשות הרבים עמוקה עשרה ורחבה ארבעה, מלאה מים — הנוטל מתוכה ונותן על גבה, חייב, שאין המים מבטלין מחיצות."

פשט

תעלה ברשות הרבים שעמוקה עשרה ורחבה 4, אפילו כשהיא מלאה מים, היא נשארת רשות היחיד. מים אינם מבטלים מחיצות.

חידושים

1. מים לעומת פירות: כשהתעלה מלאה פירות — פטור, כי פירות ממלאים את השטח ואי אפשר להיכנס בלי להוציא אותם. אך מים — אדם עדיין יכול להיכנס למים, שיעור התעלה נשאר, לכן זה נשאר רשות היחיד.

2. דיון ארוך — האם פירות מבטלים רשות היחיד של בית: אם ממלאים בית (שהוא רשות היחיד "אמיתית" עם מחיצות) בפירות עד שנשאר פחות מ-4 טפחים מקום — האם זה יוצא מרשות היחיד? חילוק: בבור ברשות הרבים שהוא רק רשות היחיד כי יש לו שיעור (עומק 10 ורוחב 4), כשפירות ממלאים אותו השטח הקטן מתבטל לרשות הרבים. אך בבית של אדם — שהוא "אבי כל רשויות היחיד" — סביר שזה נשאר רשות היחיד אפילו כשהוא מלא, כי עיקר רשות היחיד הוא המחיצות, לא השטח.

3. [דיגרסיה: פשט של "רשות היחיד"] — הפשט האמיתי של "רשות היחיד" הוא "רשות של יחיד" — מקום שאדם גר בו. ההלכה ממנו היא מבוססת על מחיצות, מה שעושה אותו דומה לרשות היחיד האמיתי. לכן בית עם מחיצות שונה מבור ברשות הרבים.

4. שאלה מעשית: האם אפשר למלא "מחסן" מלא דברים עם אנשים עד שנשאר פחות מ-4 טפחים, ואז להוציא משהו בשבת כי זה מקום פטור? זה נשאר כשאלה.

הלכה: רקק (אמת המים) ברשות הרבים

הרמב"ם: "רקק מים שהרבים מהלכין בו — אם אין בעומקו עשרה טפחים, הרי הוא כרשות הרבים... ואם יש בה עשרה ויותר — הרי היא כרמלית כשאר הימים. ואם יש ברחבו ארבעה טפחים — הרי היא כרמלית, ואין בו ארבעה טפחים — הרי היא מקום פטור."

פשט

נחל מים רדוד ברשות הרבים: אם הוא לא עמוק עשרה טפחים — הוא כמו רשות הרבים (כי אנשים הולכים דרכו או קופצים מעליו). אם הוא עמוק עשרה — הוא נעשה כרמלית כמו כל הימים. אם הוא עמוק עשרה אך צר (פחות מ-4 טפחים) — הוא מקום פטור.

חידושים

תמלול מלא

היום שמדבר פתוח לכולם, להפך, זה נקרא רשות הרבים. אה, זה באמת כמו שאתה אומר כאן, מקומות כמו ים, שעומד ברור שזו כרמלית. הפשט הוא, בים לא יכולים ללכת בקלות. כמו שיש דוכן, כשעומד "יער" מתכוון ליער או מה שאפשר לעבור דרכו כראוי. אם זה באמת קשה, זו תהיה באמת כרמלית. אפשר לשמוע, עומד שהתורה ניתנה במדבר, שכל אחד יכול ללכת. מדבר הוא כמו שלא שייך יותר לי מאשר לך, זה מקום הפקר. ורשות היחיד הם גם מקומות שקשה יותר לאדם ללכת, כי זה אולי דרך קשה לעלות וכדומה.

דרכים המפולשים והתנאים של רשות הרבים

אומר הרמב"ם הלאה, מה עוד נקרא רשות הרבים? לא רק המדבריות יערים שווקים, אלא גם **דרכים המפולשים להם**, דרכים שמובילות לשווקים מדבריות, שהיערים הם חלק מרשות הרבים. אבל רשות הרבים יש לה שני תנאים, **שיהא רחב דרך שש עשרה אמה**, שיהיה רחב שש עשרה אמות, מתכוון כנראה לדרכים המפולשים, כי המדבריות יערים שווקים זה אוטומטית, מדובר ברחובות גדולים. הדרכים שחייבות הן רק הדרכים הגדולות והשחוקות שמובילות למקומות שהם הפקר.

ולא יהא לו תקרה, אם שמים עליו גג כבר יש לו דין חדש, הוא נעשה כמו בניין שכבר נקרא רשות היחיד. זה כמו כלל מהגמרא, רשות הרבים מקורה אינה רשות הרבים, רשות הרבים היא מקום בלי גג.

הלכה ב – רשות היחיד

הולך הרמב"ם הלאה, **ואיזהו רשות היחיד?** מהי רשות היחיד? הרשות השנייה היא רשות היחיד. מהי רשות היחיד? כך הרמב"ם גם הולך להביא שתי דוגמאות, מלבד המובן מאליו, שרשות היחיד מתכוונת לבית של אדם, אבל הוא אומר אפילו מקום שכן... לא בית של אדם, **just to be clear**. הרמב"ם לא אומר על בית של אדם, בית של אדם הוא לא רשות היחיד. הוא מתכוון מלבד אם הוא מקיים את התנאים.

דובר 2:

כן, אבל אני חושב שהוא מתכוון כן לומר, שהוא מתכוון להסביר שהוא לא מתכוון רק כפשוטו וכשמעו רשות ששייכת ליחיד, אלא כל מקום שלא נוה, לא מקום שטבעי לרבים לעבור דרכו.

רשות היחיד אינה ענין של בעלות

דובר 1:

נכון, אבל בואו נהיה ברורים. רשות היחיד, מעיקרא, יש נקודות לגבי זה, אבל עיקר ההלכה היא... הרמב"ם נותן כאן שלוש דוגמאות של רשות היחיד. שלוש, נכון? לא רק שתיים. מניתי את זה קצת כך כי זה יותר קל, אבל הוא נותן כאן שלוש דוגמאות של רשות היחיד. וכן יש תנאי, מיד נראה, צריך ללמוד הלאה. אבל רשות היחיד, מעיקר ההגדרה של רשות היחיד היא מקום ד' על ד' על עשרה, שיש לו או מחיצה או יש תל הנחרץ שהוא כעין מחיצה. זה מה שזה. למי זה שייך אין שום... פשוט, הוא אומר בדרך כלל שום ענין של בעלות. זה לא שרשות היחיד מתכוונת ששייך לאדם אחד. האמת, רשות הרבים כן יש תנאי שצריך להיות מקום שרבים באים ובאים בו, במובן מסוים רשות היחיד היא ההפך מזה, אבל עיקר ההלכה שהרמב"ם אומר כאן היא לא ההלכה. רשות היחיד לא מתכוונת דווקא... לא מדברים על בעלות. בשני הדברים לא מדברים על למי זה שייך. זה שייך למושל של העיר, אבל זה פתוח לכולם, זה עדיין רשות הרבים.

דובר 2:

אבל... אני חושב שהוא מתחיל כן, אני חושב בשני המקומות, הוא לא רוצה קודם לומר... הוא אומר קודם את הפחות מובנים מאלהים. שוק הוא הכי מובן מאליו, או מקום מוקף ארבע מחיצות לדירה הוא גם הכי מובן מאליו. זה אומר רשות היחיד. אבל הוא לא אומר רק את זה.

שלוש הדוגמאות של רשות היחיד

דובר 1:

דובר 1:

טוב, טוב, חברים יקרים, אנחנו לומדים רמב"ם, ספר זמנים, הלכות שבת, פרק י"ד. כבר סיימנו את ל"ט המלאכות, והסימנים האחרונים מדברים הכל על מלאכת הוצאה. בשני הפרקים הקודמים כבר דיברנו על עיקר דין הוצאה, דין עקירה, שזה שכל הוצאה בשבת צריכה להיות עקירה והנחה, וצריך להיות עקירה והנחה באופן שחשב, זה מלאכת מחשבת, עם כל ההלכות שלמדנו בפרק י"ג.

כאן הרמב"ם הולך לתת לנו יותר את הסדר. האמת היא שלפי איך שהרמב"ם מסדר דברים, אולי זו הייתה התחלה טובה לכל הלכות הוצאה בשבת, כי כאן הרמב"ם מתחיל עם מה הן הרשויות הארבע של שבת. הרמב"ם הולך למנות את ארבע הרשויות לשבת, שיש ארבע רשויות לענין שבת. והרמב"ם מתחיל ברשות הרבים, כי רשות הרבים היא כמו עיקר יציאת שבת מתרחשת, כי או מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, או ד' אמות ברשות הרבים. הוא מתחיל ברשות הרבים.

הלכה א – רשות הרבים

איזהו רשות הרבים? אומר הרמב"ם, מהי רשות הרבים? **מדבריות ויערים ושווקים**. הייתי מתחיל משווקים. שווקים זו רשות הרבים הכי ברורה. הוא מתכוון לרחוב שאנשים מסתובבים בו, שאנשים עושים סחורות. זו רשות הרבים. הרמב"ם מוסיף שגם מדבריות או יערות נקראים גם רשות הרבים. הפשט בזה הוא לכאורה, הרמב"ם אומר שרשות הרבים היא לא דווקא איפה שהרבים נמצאים, אלא כל המקומות שהרבים יכולים להיות. מדבר הוא מקום שפתוח. אנשים שהולכים מארץ אחת לאחרת, או שיירות הולכות למקומות, יש להם זכות לעבור במדבריות. ומדבריות זה לא מקום שמישהו שם עליו בעלות. ואותו דבר עם יערות. יער הוא מקום שאפשר לעבור דרכו.

דיון: השאלה על מדבר והגמרא

והמפרשים על הרמב"ם מתקשים קצת בזה, כי לכאורה נראה שמדבר הוא לא... כמו מקום שומם, אולי אחרים היו אומרים שזו כרמלית או מקום פטור. אבל עיקר המחשבה לדעתי היא, הרמב"ם אומר שמקום שהרבים יש להם רשות לעבור דרכו, שזה מקום גדול ופתוח שהרבים יכולים לעבור בלי טרחה. אחרת זה למשל כמו ים שצריך לעלות עליו וצריך לבנות ספינה לעבור. מקום שאדם יכול להיכנס בקלות נקרא רשות הרבים.

דובר 2:

תן לי כן להזכיר את הגמרא, כי אני יודע, לא מלך, זה חשוב. כלומר, שוק, שוק הוא, כמו שאתה אומר, ברור, זו באמת רשות הרבים, לכולי עלמא, יש מחלוקת מסוימת, יש שיטות ראשונים לגבי שישים ריבוא, אבל ברור בגמרא ששוק הוא רשות הרבים. מדבריות, לכאורה כאן מפורש בגמרא שאומרת שזה לא רשות הרבים. כלומר, הגמרא אומרת שהתורה ניתנה במדבר שהוא רשות הרבים, אומרת הגמרא, "כל זמן שישאל היו במדבר, כל זמן שזה לא". רוב היהודים הבינו, רש"י ואחרים, שכאשר היהודים היו במדבר, היו אנשים במדבר, היו שם כל האנשים, אז היה רשות הרבים. היום שאף אחד לא הולך במדבר, זה לא נקרא רשות הרבים, זו כרמלית. כן, זה לא רשות היחיד, אבל זו כרמלית. הרמב"ם אפילו לא רק שאל, הרמב"ם אומר "וכן", אני לא יודע מה הפשט של הרמב"ם, אבל עומד ברור בגמרא שמדבר בזמן הזה הוא לא רשות הרבים. והרמב"ם אומר, למה?

דובר 1:

כי הרמב"ם בתשובותיו, ברכת אברהם, מובא כאן בצד, שאלו את השאלה, איך מגיע הנוסח של יערים ומדבר? אמר שהפשט בגמרא הוא בדיוק הפוך. כשהיהודים היו במדבר, אז לא יכלו ללכת, היו שם אנשים שונים, היה צריך לבקש רשות משבט ראובן ללכת בשטח שלו. לא היה רשות הרבים, היה אולי כרמלית, או חלקים ממנו.

דובר 2:

נראה איך לומדים איך הבדואים עשו, שנראה. כן, כן, כן. תלוי באיזה חלק.

דובר 1:

הקירות עצמם? אומר כך, "עובי אכסדרה".

מגדל של עץ – רשות היחיד גמור

בדרך כלל מגדל של עץ אומר ארון, אבל כאן מתכוונים למשהו מבנה עשוי עץ. זה יכול להתכוון לארון, ארון יותר גדול. **אם יש בו ארבעה על ארבעה**, לא כל כך ארבעה.

אם זה רק כלי, הרי פשוט שזה כלי, זה בכלל לא רשות? בוודאי זו רשות היחיד. מקרר שהוא גבוה עשרה רחב ארבעה, זה נעשה רשות היחיד גמור. **אם יש בו ארבעה על ארבעה בגובה עשרה**, הרי זה רשות היחיד גמור. זה לא הוקף לדירה, אבל הוקף לדירה הוא רק תנאי בדבר גדול. בדבר קטן, קופסה, זה אוטומטית רשות היחיד, ולא רשות הרבים שהוא ההדדי, אסור להכניס לתוכו, מה שאומר רשות היחיד.

עובי דפנות של רשות היחיד

בסדר, בואו נלמד עוד קצת הלכות רשות היחיד, עוד הלכה אחת. כי דיברנו שרשות היחיד היא כשיש ארבעה על ארבעה, איך מחשבים את הקירות עצמם? אומר כך, **עובי דפנות של רשות היחיד**, עובי הקירות של רשות היחיד, **כרשות היחיד**. זה קל וחומר. כלומר, אם משהו שם משהו על הקיר עצמו, זה כאילו שם את זה על רשות היחיד. והוא אומר למה? כי **"ומה מחיצה המושמת בחוץ עושה רשות היחיד, היא עצמה לא כל שכן?"** מה עושה את רשות היחיד לרשות היחיד? הקירות. הרי פשוט שהקירות עושים את רשות היחיד, אז לא כל שכן שהם יכולים לעשות רשות היחיד, הם עצמם גם רשות היחיד.

דיון: הקל וחומר של עובי דפנות

אני לא מבין את הקל וחומר הזה. זה כאילו השומר צריך לדעת לשמור על עצמו. לא להפך, הכלל הוא שיכול להיות דבר שמטמא טמא טהורים. לא תמיד יש את הכלל שדבר צריך להיות... כן, אני לא מבין שזה טוב. הגמרא אומרת שזה קל וחומר. אפשר לשמוע למה, אפשר לשמוע שרשות היחיד מתחילה מאיפה שהקיר מתחיל, לא הקירות עצמם זה פשוט. למה צריך לומר את הקל וחומר? אתה אומר יכול להיות שלומדים את זה מקל וחומר. אני מסביר שזה כך. אהה, זו לשון הקל וחומר. זו לשון הגמרא.

אוויר רשות היחיד ורשות הרבים

הרמב"ם הלאה, **אוויר רשות היחיד**, משהו שלא נחת על הרצפה של רשות היחיד, אלא הגיע לאוויר רשות היחיד, הוא **כרשות היחיד**.

מה קורה גבוה יותר מרשות היחיד? רשות היחיד, אוויר או האוויר גבוה יותר מרשות היחיד, או דין רשות היחיד **עד לרקיע**, הוא **בוקע ועולה עד לרקיע** אומר הרשות. אם זרק משהו באוויר גבוה יותר מרשות היחיד, פשוט שזרק את זה לרשות היחיד. שם זה נופל על המקום, דל דל דל, מה שלא יהיה, זו רשות היחיד.

אבל **אוויר רשות הרבים**, **האוויר של רשות הרבים אינו כרשות הרבים אלא עד עשרה טפחים**. רשות הרבים היא רק עד עשרה טפחים. **למעלה מעשרה באוויר רשות הרבים הוא מקום פטור**. זו כבר רשות מיוחדת.

הלכה ד – ארבע רשויות לשבת

סעיף ד' הלאה, **ארבע רשויות לשבת**. כבר דיברנו על שתי רשויות, דיברנו על רשות הרבים ורשות היחיד, ואם נושאים מרשות הרבים לרשות היחיד או להפך, עוברים על איסור הוצאה. אבל יש עוד שתי רשויות, שביחד זה ארבע רשויות. כלומר, מלבד רשות היחיד ורשות הרבים שכבר מנינו, יש עוד שתיים שנקראות כרמלית ומקום פטור. ונראה כבר מה ההלכות, מה הגדרים של שני המקומות. אבל קודם הוא הולך למנות מה הם, ואחר כך הוא הולך לומר מה ההלכות שלהם.

איזהו כרמלית – חמשת הסוגים

הולך הוא למנות איזהו כרמלית. איזהו כרמלית?

1) תל

תל, **גבעה שיש בה ארבעה טפחים על ארבעה או יותר על הקרקע**, הרחב הוא לכל הפחות ארבעה על ארבעה טפחים, וגובה משלושה ועד

הוא מתחיל עם מה שהוא קצת יותר חידוש. שגם גבעה שהיא **גבוה עשרה טפחים ורחבו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים**, רק בגלל שזה קצת גבוה ויש לו דבר מסוים, זו רשות לעצמה. אפילו נאמר שזה במדבר או במקום שכל המקום מסביב פתוח, אבל המקום הזה נעשה כמו מקום לעצמו, כי זה לא משהו שדורכים דרכו. זה למשל, זה ליד רשות הרבים, האנשים לא הולכים ועולים על זה, כי צריך לטפס על זה עשרה טפחים, וזה דבר לעצמו, נעשה דבר לעצמו, זה נעשה רשות היחיד.

או תל מתכוון לגבעה **גבוה עשרה טפחים ורחבו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או יתר על כן**. אותו דבר חריץ, יש שתי דרכים איך שלא יהיה רשות הרבים ברמה, כי זה בור עמוק יותר למטה, **שעמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר על כן** נקרא גם רשות היחיד. **וכן מקום שהוא מוקף ארבע מחיצות**. בעצם כל שלושה זה מחיצות, רק השלישי הוא ממש מחיצות. האחרים הם כאלה... זה הר למעלה, אז זה אוטומטית כמו מחיצה, או החריץ למטה נעשה כמו מחיצה. או מקום שיש לו ממש ארבע מחיצות. כמה גבוהות צריכות להיות המחיצות? שיהיו עשרה טפחים, וביניהם צריך להיות ארבעה על ארבעה טפחים או יתר על כן.

הוקף לדירה – מה זה אומר?

אומר, **אפילו יש בו כמה מילין**, אפילו אם גודל המקום הוא כמה מילין, מיל הוא נדמה לי אלפיים אמה, אבל אם **אם הוקף לדירה**, אם זה הוקף, כלומר המחיצות נעשו כדי להפריד אותו מהמקום מסביב שיהיה לדירה, **כגון**, הוא הולך להביא מה זה אומר מוקף לדירה, שזה לא שייך לאדם פרטי, מה אומר "הוקף לדירה"? **כגון**, אומר, "הוקף לדירה" לא אומר שאדם אחד יגור שם. "הוקף לדירה" – למגורים, לדיוור. **כגון, מדינה**, עיר שמוקפת **חומה שדלתותיה ננעלות בלילה**, שמוקפת חומה שנועלים את הדלתות בלילה. הרי פשוט שנועלים, פשוט שזה לא מקום הפקר, זה מקום שנסגר, וזה דבר לעצמו. או **מבואות**, סמטאות שאפשר לעבור דרכן, אבל שיש להן שלושה כתלים, יש להן שלושה קירות, מוקפות דירות מהצדדים, או קירות, **ולחי ברוח רביעית**, ובצד הרביעי שכן פתוח, יש גם משהו לחי – נלמד הרבה יותר מאוחר יותר על הלחי. **וכן, או חצר, או דיר** – מקום של בהמות, או **סהר**, אה... מה זה אומר סהר?

דובר 2:

סהר אומר... מעגל?

דובר 1:

כן, חצי לבנה, גדר, בסדר. **שהוקפו לדירה**, שהוקפו למגורים, **כולן רשות היחיד גמורה**. כל אלה נקראים רשות היחיד.

הוקף לדירה אומר להוציא מה שנלמד כרפף, שפתוח, שהוא גדר גדול, וזה לא למגורי אנשים, אלא לסיבה אחרת, אז אין לו דין רשות היחיד מדאורייתא. יש לו דין אחר, זה יכול להיות מקום פטור או כדומה. נכון, כרמלית, כרפף. זה האומר שזו רשות היחיד.

כלים כרשות היחיד

נאמר עוד הלכה אחת. אפילו כלים, כלי יכול גם להיקרא רשות היחיד, אם זה כלי גדול. **כגון ספינה**, ספינה, או **מגדל של עץ** – גדול... בדרך כלל מגדל של עץ אומר ארון, אבל כאן מתכוונים למשהו מבנה עשוי עץ. זה יכול להתכוון לארון, לא מדברים על ארון יותר גדול. **אם יש בהן רוחב ארבעה**, אם זה רק כלי, החידוש הוא שזה כלי, זה בכלל לא רשות. מקרר שהוא גבוה עשרה רחב ארבעה, הוא רשות היחיד גמורה. **אם יש בהן רוחב ארבעה וגובה עשרה טפחים**, כך... **הרי הן רשות היחיד גמורה**.

זה לא הוקף לדירה, אבל הוקף לדירה הוא רק תנאי בדברים גדולים מאוד. בדבר קטן זה לא תמיד כך. ורשות הרבים שיש, יש את הישיבה, אסור להכניס לתוכה, מה שאומר רשות היחיד.

הלכה ג – עובי המחיצות

בסדר, בואו ניקח עוד קצת הלכות רשות היחיד, עוד הלכה אחת. כי הלאה... דיברנו שרשות היחיד היא כשיש ארבעה על ארבעה, איך מחשבים את

יש פירושים אחרים. כן, תוספות אומר שזה לשון כרמל, אבל לא הר הכרמל, אלא תבואה שהיא כרמל. כשהיא עדיין לחה לגמרי, היא עדיין תבואה שגדלה. כשהיא מתחילה להתייבש, יש לה שם אחר. כרמל הוא בין השמשות של תבואות. וכרמלית היא כמו בין השמשות, המצב הביניים בין רשות הרבים לרשות היחיד.

בין השמשות הוא ספק. זה לא ספק. יש בזה דברים שדומים לרשות הרבים, ודברים שדומים לרשות היחיד. כן, זה אמצעי. זו מילה טובה יותר.

זה מעניין, כשיש מילה כזו ומוצאים תורות כאלה, כארמלית, זה נשמע כאילו האמת עדיין לא התגלתה, כאילו זה צריך להיות משהו יותר פשוט.

פירוש 3: רש"י – שדה של עצים

לא, הפירוש של רש"י שהוא מביא, הפירוש השלישי, זה הכי הגיוני, שכרמל הוא... אני מתכוון שלפני כן זה נקרא הר הכרמל. כרמל פירושו כמו שדה או מקום של עצים. כך אני מתכוון שזה הפירוש הרגיל של כרמל. "יער וכרמל", הוא מביא שם פסוק בישעיהו. אני מתכוון שכרמל הוא מקום של עצי פרי, משהו כמו פרדס. כן. אני זוכר שיש עוד מקומות בתנ"ך את המילה הזו. ולכאורה זו דוגמה של כרמלית. בקעה, כביכול, בקעה פירושה כמו מקום שגדלים בו דברים. זה פירוש כרמל, מילה אחת, אני חושב שזה נכון. כרמלית.

בקעה לא ידוע שהמילה הזו פירושה שגדלים בה דברים. בקעה פירושה מקום שנמוך יותר, שהוא עמק. ממילא זה לא רשות הרבים.

זה מקום שלא מסתובבים בו, כי זה משהו למטה מהר. לא, לא, בקעה, אם אני זוכר, איך כתוב כאן? "בקעה מסודרת שאין בה מחיצות". בקעה היא למרגלות ההר, על ההר. יכול להיות גם ההר, האמת. אבל בהר פשוט לא נוטעים בדרך כלל, אף אחד לא מסתובב, זה קשה, צריך לטפס. ובבקעה נוטעים בחוץ, וזה נעשה רשות היחיד. זה מקום שהוא לא ממש, אולי זה מקום טבעי שגדל סתם, גדל בר, זה לא שמישהו גידל את זה. אפילו נניח שנוטעים, אבל זה לא... לא נקטף.

אוויר כרמלית

אוקיי, ומה קורה עם... זה תלוי באילו מחיצות, סאהדיר, סאהדיר, קפלוטירא, ווטאבר. כן, מה קורה עם האוויר? כבר למדנו, נדמה לי, שהאוויר של כל רשות מקבל דין כמו אותה רשות. כלומר, רשות היחיד עולה רשות היחיד, כלומר גם האוויר למעלה רשות היחיד. רשות הרבים גבוה מעשרה לא נקרא רשות הרבים. והוא אומר, מה האוויר עם כרמלית, כן? כלומר, זה יהיה נוגע אם מישוה זורק גבוה מכרמלית. הוא אומר, **אוריא דכרמלית הרי היא ככרמלית עד עשרה טפחים**. עד עשרה טפחים יש לזה אותו דין כמו כרמלית. כלומר, למשל, מישוה זורק מהכרמלית לאוריא דכרמלית, הוא לא יצא מהכרמלית, הוא עדיין נשאר בכרמלית. **אבל למעלה מעשרה טפחים, אוריא דכרמלית הרי היא כמקום פטור**. אבל למעלה מעשרה טפחים, הרבה יותר גבוה מהכרמלית, האוויר לא נעשה חלק מהכרמלית, אלא יש לזה דין בפני עצמו שנקרא מקום פטור.

אוויר של ימים ונהרות

לפיכך, כך הוא, **המים שבימים ושבתהרות**, מה קורה עם האוויר מעל המים בימים ובנהרות? אז **עד עשרה טפחים באוירן**, עד עשרה טפחים קרוב לים באוויר, יש דין כרמלית, כי הים עצמו דיברנו הימים ובקעות כרמלית, גם עד עשרה טפחים זה כרמלית, אבל **למעלה מעשרה זה כבר יוצא מהרשות של הכרמלית וזה נעשה כבר מקום פטור**. אומר הרמב"ם, אבל זה נמדד מעל פני המים.

כרמלית – בור שבכרמלית

דובר 1:

אבל לא, כל עומק המלא מים הרי הוא כקרקע עבה. לא אומרים שעשרה טפחים מעל המים זה בעצם מאה טפחים מעל האדמה מתחת למים. המים הם הדבר שממלא את השטח, וזה נעשה כמו קרקע עבה.

עשרה, והגובה הוא משלושה עד עשרה, זו כרמלית. **שהכרמלית אינה תופסת אלא עד עשרה**. אם היה גבוה עשרה טפחים, היה רשות היחיד, היה רשות נוספת. אבל אם היה פחות משלושה, היה לבוד, היה נחשב כאילו זה מקום ישר. אבל מאחר שהוא גבוה יותר משלושה, זה כבר לא קרקע רגילה, זה כבר משהו נוסף, וזה לא מספיק גבוה שיהיה רשות היחיד, אז זה איזה מקום אמצעי שנקרא כרמלית. **שהכרמלית אינה תופסת אלא עד עשרה, ורוחבו אפילו פחות מארבעה על ארבעה**.

(2) הריץ

הלאה, וכן, תל הוא משהו שבוולט למעלה מהקרקע, וחרוץ הוא משהו שבוולט פנימה עמוק לתוך הקרקע. **וכן חריץ, גומא שיש בה רוחב ארבעה על ארבעה או יותר על כן, ועומק משלושה ועד עשרה**.

(3) מקום שהוקף ארבע מחיצות

וכן, יש עוד מקום שיש לו דין כרמלית, **מקום שהוקף ארבע מחיצות**, שהמחיצות הן גבוה משלושה ועד עשרה. אלו לא מחיצות שלמות, אם היה גבוה עשרה היו מחיצות שלמות. אלו מחיצות חלקיות, **ובו רוחב ארבעה על ארבעה או יותר על כן**, זו כרמלית.

(4) קרן זווית הסמוכה לרשות הרבים

וכן, עוד... המין הרביעי של כרמלית, **קרן זווית הסמוכה לרשות הרבים**. פינה, קורנר, שפתוחה לרשות הרבים, אבל היא לא חלק מרשות הרבים. **והוא המקום שהוקף שלוש מחיצות**, הוא מוקף בשלוש מחיצות, **והרוח הרביעית רשות הרבים**, הצד הרביעי הוא רשות הרבים. **כגון**, הוא אומר כגון, מה הדוגמה, **מבוי**, מבוי הוא סמטה שיש לה... שמוקפת בקירות מכל הצדדים, או בתים מכל הצדדים, משלושה צדדים, משלושה צדדים, והיא פתוחה לרשות הרבים.

אז הפינה שבה היא פתוחה לרשות הרבים, כלומר שם שזה עמוק בתוך המבוי... אה, לא, כל המבוי, סליחה. מבוי שמוקף משלושה צדדים, והצד הרביעי פתוח לרשות הרבים, אז אם מניחים לחי או קורה, אז זה בכלל לא נקרא רשות הרבים, זה נקרא רשות היחיד. אבל אם לא מניחים כלום, זה לא רשות הרבים, כי זה מוקף משלושה צדדים, אבל מאחר שזה פתוח לרשות הרבים, יש בזה משהו שדומה לרשות הרבים, אז זה לא לגמרי רשות הרבים, וזה נקרא כרמלית.

(5) הימים והבקעה

וכן, הדבר החמישי הוא, **הימים והבקעה**. מים או עמק עמוק, **בין בימות החמה בין בימות הגשמים**. הוא אומר שאין חילוק בין ימות החמה לימות הגשמים, כי לגבי דברים אחרים, אני מתכוון שדות או מה, יהיה חילוק בין רשות הרבים לרשות היחיד. הדברים האלה הם כרמלית. כלומר, למשל, ים הוא שונה ממדבר, שניהם מקומות שהם כל כך הפקר, אבל לא הולכים שם. אבל במדבר אנשים יכולים ללכת, קבוצות גדולות יכולות ללכת, או למדנו שמדבר הוא רשות הרבים. אבל ים טכנית אפשר ללכת, זה שייך לרבים, אבל צריך לבנות ספינה, זה כבר עניין שלם, כלומר זה לא רשות הרבים, יש לזה דין כרמלית.

דיון: מה פירוש "בקעה"?

מה פירוש המילה כרמלית, כבר אמרת לי? כר-מ-לית. אומרים את המילה כרמל. כרמל הוא הר בארץ ישראל, הר הכרמל, אני לא יודע. למה ההר נקרא כך? זה שם, נכון? כן, הר הכרמל. למה זה נקרא הר הכרמל? אני לא יודע.

שלושה פירושים במילה "כרמלית"

פירוש 1: רמב"ם – כארמלית (אלמנה)

אז הוא מביא שהרמב"ם אומר בפירוש המשניות שכרמלית הוא לשון כארמלית, שזו אלמנה. הרשות היא כמו אלמנה. היא לא רשות של היחיד, ולא רשות של הרבים. לא היחיד, כי היחיד שייך ליחיד. רשות הרבים שייכת לרבים. כרמלית לא שייכת לאף אחד.

פירוש 2: תוספות – תבואה שהיא כרמל

דובר 2:

גם **צדי רשות הרבים**, מה פירוש צדי רשות הרבים? הצד של רשות הרבים? מה פירוש זה? זה מקום שעומד ברשות הרבים.

דובר 1:

אוקיי, נראה. לא, זה הולך עמודים לרשות הרבים, הוא כבר מתכוון למבוי. אוקיי, נראה מה זה צדי רשות הרבים. לא, צדדים פירושו, זה קצת יונט, בשם אחר. **קרן זווית הסמוכה לרשות הרבים**. לא ברשות הרבים, אלא דבר מכל הצדדים שפתוח אליה.

צדי רשות הרבים הוא למשל משהו מדף ברשות הרבים, או הלכו לכאורה ללמוד הלכות שיוצאות מהדין של צדי רשות הרבים. אפשר לומר היום גם שזה כמו מדרכה אולי, אני לא יודע. המקום הוא שלא... אוקיי, ליד רשות הרבים אולי. על כל פנים, משהו... לא ממש חלק מרשות הרבים.

כלומר אפילו אותן מחיצות, אין הבדל מחיצות, דברים כאלה, אבל מאחר ששם אין מקום שהוא השימוש הרגיל של רשות הרבים, איך האנשים מסתובבים כל כך הרבה, זה כרמלית.

דיון: בין העמודים – רשות הרבים או כרמלית?

דובר 1:

אבל בין העמודים, אה, הוא מבחיר את ההבדל בין ה... אבל לא אצטבא, הוא לא אומר אצטבא בין העמודים, הוא אומר בין העמודים.

דובר 2:

אה, בין העמודים עצמם. כתוב שבין העמודים יש שטח שהוא כמו אצטבא, ששם נחים, אבל בין העמודים סתם כך. אצטבא היא... משהו בניין, משהו מדרגה, או משהו... מקום ל... אבל בין העמודים, אפילו זה בין העמודים שמופרד קצת מרשות הרבים, אבל **הואיל ורבים דורסין בה**, מסתובבים שם, **הרי הוא רשות הרבים**, זה כן חלק מרשות הרבים.

דובר 1:

אם אני זוכר טוב, הגמרא אומרת שאנשים הולכים שם כשהם רוצים לתקן את הדברים שלהם מחזיקים על עצמם, זה שימושי את העמודים, מסתובבים שם, אז **הרי הוא רשות הרבים**. זה כרמלית.

מקום פטור – הגדרה

הרמב"ם הולך למנות את הסוג הרביעי של מקום מארבע רשויות לשבת.

איזהו מקום פטור? איזה מקום נקרא מקום פטור?

הוא אומר, **מקום שיש בו פחות מארבעה על ארבעה**, מקום שקטן מארבעה על ארבעה, **וגבוה שלושה עד לרקיע**, והוא גבוה משלושה, וכמה גבוה שלא יהיה, כל גובה יכול להיות מקום פטור.

אומר הרמב"ם, זה צריך להיות גבוה יותר משלושה, **כי כל פחות משלושה כארץ**, מקום שהוא פחות משלושה הוא כארץ, לא היה עוזר, היה כמו הארץ מסביב, היה או רשות היחיד או רשות הרבים.

אז כרמלית היא פחות מארבעה על ארבעה. אז קודם היה לנו שיש לזה ארבעה על ארבעה גבוה משלושה. עכשיו אנחנו אומרים, זה לא גדול מארבעה על ארבעה, זה לא מספיק חשוב להיות רשות בפני עצמה, אז הוא כרמלית. רשות שלא מספיק גבוהה נקראת כרמלית. אבל אם זה בכלל לא מספיק רחב, זה כמעט כלום, אניתינג, אז זה מקום פטור נקרא. כן.

דובר 2:

נפלא.

מקום פטור – קוצים וברקנים

דובר 1:

אפילו? הוא אומר, **אפילו קוצים וברקנים או גללים ברשות הרבים**, קוצים... מה פירוש ברקנים? גם סוגי קוצים? קוצים וברקנים, שני מיני קוצים? צמחים שלא גדלים טוב. **או גללים או פסולת ברשות הרבים**, אם יש ערימה שגבוה שלושה ואין בו ארבעה על ארבעה, אנשים לא הולכים

אבל אי אפשר להיכנס למים. אדרבה, אם נכנסים למים זה עדיין. למדנו דומה לזה, אדם זורק למטה על מים, לעומת אדם שמניח למטה, או אדם שמוציא מהמים. מה אמרנו שם? שכשהוא מוציא מהמים, זה כאילו הוא הוציא מכל המים. לא אומרים שהוא רק לקח מלמעלה.

אוקיי, לא דווקא.

מה קורה **בור שבכרמלית**? באמצע הכרמלית יש בור. **הרי הוא ככרמלית**, זה חלק מהכרמלית. **אפילו עמוק מאה אמה**, אפילו הבור עמוק מאה אמה, זה עדיין חלק מהכרמלית, **ואין בו ארבעה**. אם אין בו ארבעה טפחים.

אם היה בו ארבעה טפחים והוא עמוק מאוד, היה נעשה רשות היחיד.

כרמלית – סוגים נוספים

מה עוד הוא כרמלית? הוא מונה עוד דברים. התלמוד קורא מנה את סוגי הכרמלית. כאן הוא מונה עוד אופנים מעניינים כאלה שמשהו נעשה כרמלית, כן?

דובר 2:

כן, הייתי חושב אפילו קודם שאם חושבים על המילה כרמלית, לכאורה העיקר כרמלית הוא כמו הים, ימים, והבקעה, שהוא לכאורה כרמלית, שזה סוג שטח בעולם שהוא כרמלית.

השלושה או ארבעה הראשונים, תל, חריץ, מקום ד' משולש עד יוד וכדומה, נראה לי שזה כמו, זה דין חכמי כרמלית, מבין אתה? זה מדמה לכרמלית. יש לזה אותו דין, אבל לכאורה הכרמלית המקורית היא לכאורה הבקעה, הייתי סתם חושב.

דובר 1:

אוקיי. יש עוד דברים שיש להם דין כרמלית. יש עוד דברים שיש להם הלכתית דין כרמלית, שהם מקבלים דין כרמלית מסיבות מסוימות.

הוא אומר כך, **רשות הרבים שאין לה תקרה**, הם דיברו קודם שאם יש לזה גג זה כבר לא רשות הרבים. רשות הרבים היא מקום פתוח. כשיש לזה גג, זה עדיין לא נעשה רשות היחיד, זה נעשה כרמלית.

דובר 2:

אה, יפה.

דובר 1:

או שאין בה רוחב ט"ז אמה. הם דיברו שרשות הרבים היא רחוב שרחב ט"ז אמה. אם זה לא ברוחב הזה, זה גם לא רשות היחיד. מה זה? כן, כרמלית.

אצטבא שבין העמודים העומדים ברשות הרבים. ברשות הרבים היו מקומות שיש שם עמודים ועליהם גג. אם יש גג, זה כבר רשות הרבים שאין לה תקרה. או שאין לה תקרה.

מה פירוש אצטבא? אצטבא פירושו מקום שהולכים בו?

דובר 2:

הוא אומר שזה מקום שיושבים בו. משהו... שם ליד העמודים היו יושבים למכור דברים.

דובר 1:

אצטבא פירושו דוכן כזה, במה כזו, משהו שאפשר לשבת עליו. סתם, זו מילה רומית למשהו. כן, ואני מתכוון שהגמרא אומרת כך, זה מקום שנעשה כדי לנוח. זה לא רשות הרבים עצמה, אף אחד לא נח, הולכים, זה אקטיבי. אצטבא היא פינה כזו בצד, טריטוריה נוספת כזו של רשות הרבים, שאפשר לנוח, **בין עמודים העומדים ברשות הרבים**.

זה נראה שהמקרה, אם זה מול העמודים זה משמע... לא, שם ישענו על העמודים. אבל **בין העמודים**, כאן בעט ליעסט כתוב רק **שבין העמודים**, כי אז לכאורה עמודים היה אחד ועוד, אבל מה שהיה מתחת לעמודים, ובקיצור שם זה לא מקום שהולכים בו, כמו שאתה אומר, זה חורבה, זה נפל, אם אני זוכר טוב, סדרת כרמלית.

שם כי יש קוצים וברקנים, וזה גבוה, לא תלך, ולא תיכנס. **גבוה שלושה ואין בו ארבעה, הרי זה מקום פטור.**

מה הוא רוצה להוציא לנו? זה לא רק כשזה מקום שנבנה על ידי אנשים, אלא סתם הטבע עשה את זה, זה חתיכת מקום קטנה של זבל, מקום שלא הולכים בו, אבל אם יש לזה את השיעור **שגבוה שלושה ואין בו ארבעה על ארבעה**, יש לזה גם דין מקום פטור.

וכן חריץ שאין בו ארבעה על ארבעה ועומקו משלושה, וכמה גבוה, כמה נמוך צריך להיות שלושה טפחים פנימה מהקרקע, וכמה עמוק למטה זה כבר **עד התהום**, זה כבר לא משנה.

דיון: תל וחריץ אצל מקום פטור

דובר 2:

זה מעניין, כי כל שלוש הרשויות או ארבע רשויות התחילו עם שני הדברים האלה, תל וחריץ. כאן זה השתנה למקום וחריץ. אני צריך לומר שמדובר פירושו תל, נכון? מקום גבוה בנוי. אני לא יודע למה הוא שכח את המילה תל.

דובר 1:

אלא משהו הוא רוצה להוסיף את האפילו קוצים, כי תל בדרך כלל פירושו גבעה. כאן הוא אומר שזה לאו דווקא גבעה, זה יכול להיות מה שאדם בנה, זה יכול להיות בדיוק אשפה שנעזרה.

צריך להיזהר מה קורה קוצים וברקנים, שכן ארבעה על ארבעה, שזה נעשה כרמלית, שזה נעשה גדול יותר זה נעשה רשות היחיד. נראה כאן שזה דין מיוחד למקום פטור. אבל אם המילה היא תמיד על הגודל, אין הבדל למעלה.

דובר 2:

אוקיי.

מקום פטור – מקום המוקף

דובר 1:

וכן איזה מקום נוסף הוא מקום פטור? **מקום המוקף**, מקום שמוקף בקירות, **שאיין בו ארבעה על ארבעה**. אין בו ארבעה על ארבעה. כלומר, אפילו אם יש לזה הרבה שטח, **אפילו ארכו אלף אמות**, זה מקום צר ארוך, **ורוחבו**, אבל אם הרוחב שלו הוא **ארבעה פחות משהו**, קצת פחות מארבעה, **וגובהו משלושה ומעלה**, והגובה הוא כמו שדיברנו משלושה ומעלה, **הרי זה מקום פטור**.

חלל שאין בו ארבעה על ארבעה, אפילו אם יש לו הרבה רגל מרובע כי הוא מאוד ארוך או מה, אז זה נעשה מקום פטור.

דיון: למה צריך להיות ארבעה על ארבעה?

דובר 2:

תרגום לעברית

זה קצת מעניין, למה צריך להיות פחות מארבעה טפחים? למה שטח צריך להיות מרובע? הרי יוצא כאן שטח גדול שמוקף.

דובר 1:

כן, אבל זו הנקודה של מקום פטור, שכמעט לא יכולים לעשות איתו כלום. זה פחות מארבעה טפחים, כן? זה צריך להיות קטן מאוד. אולי יש כאן מבנה קטן. אף אחד לא עושה מבנה ארוך. אם זה מבנה, זה משהו לשער, אני יודע כבר משהו ליהודי, אבל... זו המילה. כן.

למעלה מעשרה

דובר 1:

וכן, אבל רבי של ריש לקיש, אם הוא יכול ללמד אותו למעלה מעשרה, הרי דיברו שרבי של ריש לקיש הולך עד עשרה, גבוה מזה הוא לא הלך. מה גבוה מזה? אומר הוא עכשיו,

סקירה כללית של ד' רשויות

דובר 1:

מקום. כן, אבל זו הנקודה של מקום פטור, שכמעט לא יכולים לעשות איתו כלום. זה פחות מארבעה טפחים, כן?

כן, זה צריך להיות קטן מאוד. איזה מבנה קטן. אף אחד לא עושה... אני מתכוון, אם יש כזה מבנה, זה משהו לשער, אני יודע מה, משהו ליהודי, אבל... זו המילה. כן. כן.

רבי חיים, **"עבר רשות הרבים, או עבר כרמלית למעלה מעשרה"** — הרי דיברו שרשות הרבים הולכת עד עשרה. גבוה מזה אינו רשות הרבים. אותו דבר כרמלית. אומר הוא עכשיו, מה גבוה מזה? אותו דבר, **"עבר כרמלית"** — דיברנו הולכת עד עשרה. מה גבוה מזה? נכנס למקום פטור. אהה. טוב מאוד.

ועכשיו הולך הרמב"ם להיכנס יותר... לא, הוא לא נכנס עכשיו לכרמלית ומקום פטור. הוא רצה להיכנס לכרמלית, הוא הולך לחזור לרשות הרבים. ויש עוד שלא נלמד. עד כאן, בואו נעצור רגע, אני יכול להסתכל כאן אצלך, כן? למדנו את ארבע הרשויות.

נוסח תחילת הפרק — "ארבע רשויות" או לא

ודיברנו לפני השיעור, לא אמרתי זאת, שהרמב"ם, בדפוס כתוב תחילת הפרק **"ארבע רשויות לשבת"**. ובגירסה שלנו כתוב מתחיל רק **"רשות הרבים, רשות היחיד"**, ואחר כך אומר כל הרשויות. למה? כי רשות הרבים ורשות היחיד כבר למדנו עליהן עד עכשיו, והן בעצם פשוטות. רק כשצריך לדבר על השתיים הבאות, בא חידוש שיש בעצם ארבע.

אבל רציתי לעשות שזה יהיה גם ההתחלה, זה לא... אני חושב, אני מדייק שבעצם יש רק שלוש רשויות, כי מקום פטור אינו פשוט שזו רשות. כל הנקודה שלו היא שאינו רשות. מה שקוראים לזה ארבע רשויות, זה כמו שאומרים שיהיה יותר קל להבין. כן, אבל מקום פטור הוא בעצם כלום. כל הנקודה שלו היא שזה מקום שהוא מקום. כן, מקום פטור, אינו רשות. זה אפילו לא נקרא רשות. רשות הרבים, רשות היחיד, כרמלית שאינה טובה לשום דבר, ומקום פטור שאפילו אינו מקום.

הקדמה להלכות הבאות

בכל מקרה, זה מה שהרמב"ם יעשה. הוא ייתן לנו את ד' הרשויות. אם הן בתוך פתח ברשות הרבים, כי אין שייכות לדבר כזה, אבל הן בטלות. כלומר, למדנו קודם מצד רשות הרבים, או מה שקוראים מקום הפטור ברשות הרבים, שיש לו דין כרמלית, זה כן חריג. עכשיו נלמד על אופנים שונים שיש מקום, איזה חילוק ברשות הרבים, אבל זה לא נעשה אחרת, זה בטל ברשות הרבים.

הוא יאמר על מקום ברשות הרבים וברשות היחיד, שאדם היה יכול לחשוב שזו כרמלית או מקום פטור, כי זה לא ממש רשות הרבים או רשות היחיד, אבל אם יש לזה סיבות הלכתיות, זה נעשה חלק מרשות הרבים ורשות היחיד. לכן הוא חוזר להסביר את הלכות כרמלית ומקום פטור.

הלכה ט: מקום שיש בגובהו תשעה טפחים מצומצמים ברשות הרבים

דובר 1:

הוא אומר כך: **"מקום שיש בגובהו תשעה טפחים מצומצמים, לא פחות ולא יותר, ברשות הרבים"** — למישהו יש חתיכה כזו, ברשות הרבים יש חתיכת גבעה. הוא לא אומר שזה שייך כאן, אבל למעלה יש חתיכה של משהו, אבל זה גבוה תשעה טפחים, בדיוק תשעה טפחים, ברשות הרבים, **הרי הוא כרשות הרבים**, זה נעשה חלק מרשות הרבים. כלומר, אם היה קצת יותר גבוה, היה עשרה, היה רשות היחיד, ואם היה קצת יותר קטן, היה חלק מרשות הרבים. זה הוא, כי זה רק תשעה טפחים מצומצמים, הרי הוא כרשות הרבים.

אבל החילוק הוא כך, **"ואין משגיחין על מדת ארכו ומדת רחבו"** — לא צריך להסתכל, להשגיח בדיוק כמה ארוך או כמה רחב זה, **"בין רחב בין קצר, הרי הוא כרשות הרבים, והרבים מכתפים עליו"**.

פירושו: **"מכתפים עליו"** — נוחות לרבים

דובר 1:

הלאה הוא אומר כך, **גג הסמוך לרשות הרבים בתוך עשרה טפחים, ברשות הרבים נכנס גג של בית סמוך למה, ובתוך עשרה טפחים, זה עשרה טפחים רחוק ממקום שהרבים מסתובבים, זה גם נעשה מקום שאנשים באים לכתף, כי בעשרה טפחים פירושו מתאים לכתף. אסור לטלטל לגג, אסור לאדם שגר בבית ליד הגג, הוא היה חושב שהגג הוא רשות היחיד, אבל כיון שזה כל כך קרוב לרשות הרבים, והציבור משתמש בזה לכתף, אסור לו לטלטל שם. אסור לטלטל לגג עד שיעשה לו סולם קבוע לעלות בו.** הוא יעשה, אם הוא עושה סולם קבוע, הוא מניח שם סולם באופן קבוע, שהציבור יראו שהמקום הוא, אפילו אם הם משתמשים בו בהתחלה, והם ימשיכו אולי אפילו הם ימשיכו לכתף, אבל הם ידעו, הסולם יהיה רמז שמישהו משתמש בזה, הנה מישהו, מיישהו עולה ויורד, ובזה זה יהיה מותר. כלומר אז זה מספיק גילוי דעת שהאנשים שמכתפים לא ישנו, זה לא יסיר את הקטגוריה שזה עדיין רשות היחיד.

דיון: "אסור" לא "חייב" — האם זו כרמלית?

דובר 2:

אבל הוא לא אומר אסור שזה נעשה רשות הרבים, יכול להיות שאסור שיש חשש רשות הרבים, הוא לא אומר חייב. לכאורה זה עם הרבנים. הוא אומר כך? למה עוזר סולם קבוע?

דובר 1:

אוקיי, הסולם הקבוע הייתי אומר, זה עושה את זה לרשות היחיד. זה לא עושה ממש, זה לא משנה את הרשות, אלא זה זכר, שאתה אומר שהוא הצהיר בעלות על זה. השאלה היא של מי המעבר? אם בני החצר, האנשים שגרים שם שמים סולם, הם הצהירו שזה שלהם. אם לאו, זה נעשה חלק מרשות הרבים.

דובר 2:

לא, אבל אני אומר מהעשר, נראה שאין דין רשות הרבים. זה אולי... רוצה אני לדעת, מקום פטור פירושו מקום מותר או רק מקום פטור? כי אם זה פטור... כלומר, מקום מותר פירושו מקום שמותר, נניח. כי אם זה לא רשות הרבים, אלא רק אסור לכתחילה, משהו שאסור זה נעשה כרמלית או... כמו כרמלית. הרי יש דין כרמלית. אבל הדין הוא כי זה נראה כמו רשות הרבים. אבל זה אסור, לא חייב. מה ההבדל?

דובר 1:

כל רשות הרבים דרבנן אתה יכול לקרוא כרמלית אם אתה רוצה, אבל זו כבר שאלה על לשון. זה שונה... כרמלית היא סוג שטח לעצמו שנתנו דין שמחמירים כמו רשות הרבים בדברים מסוימים. אבל כאן אומרים שזה סוג של רשות הרבים, זה רק לא רשות הרבים דאורייתא.

דובר 2:

נכון, אבל זה כבר למדנו, שכשאומרים את המילה כרמלית, יש לזה כמו משמעות מקורית, מה שכרמלית היא, או כמו שאתה אומר שזו כרמלית אמיתית. אבל למעשה, כל רשות הרבים דרבנן קוראים לנו כרמלית בסוף, כמו שהגמרא אומרת על פחות מ'.

הלכה י: עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה

דובר 1:

אומר הרמב"ם הלאה, "עמוד ברשות הרבים"... אה, הוא אומר את הפירוש. עמוד, כן, הוא כבר יאמר. עמוד ברשות הרבים, אבל זה כן גבוה עשרה. זה לא מתחת לעשרה שאנשים היו עוד מגרדים על זה את גבם. זה גבוה עשרה ורחב ארבעה, הרי זה רשות היחיד. כמו כל דבר שגבוה עשרה ורחב ארבעה, זה רשות לעצמו.

יתד כל שהוא בעמוד

אז כך, אבל איך אפשר להוריד דבר כזה? אדם חושב שהוא תפס חתיכת רשות היחיד. אבל אם הוא מכניס יתד כל שהוא, למעלה מהעמוד הוא מכניס

סוג כזה של מקום הוא מקום שבא בדיוק לשימוש, המידה של תשעה טפחים מצומצמים היא מקום שאנשים יכולים להשתמש "לכתף". "לכתף" פירושו "מכתפים עליו", הוא מתכוון למשהו שקשור לכתף, לאקסל. אנשים הולכים ברשות הרבים וסוחבים חבילות, ויכולים שם לנוח, להישען, או להיעזר עם החבילות, משהו משתמשים בו לנוחות. ממילא, זה מקום שהרבים משתמשים בו, לא רואים אותו כמבנה חריג ברשות הרבים. אלא רואים אותו כריהוט של רשות הרבים, כמשהו ברשות הרבים שמיועד לציבור.

אם זה יותר מתשעה או פחות

"אבל אם היה יתר על תשעה או פחות", אלא זה רק אם בגובה זה תשעה טפחים מצומצמים, אבל אם זה גבוה מזה או נמוך מזה, זה כבר קטגוריה אחרת. הוא פנה כך, "אם היה ארבעה על ארבעה או יתר", אם זה רחב ארבעה על ארבעה זה רשות היחיד, זה נעשה כרמלית. במה דברים אמורים? בארבעה על ארבעה. אם זה דבר קטן יותר שאין לו ארבעה על ארבעה, זה מקום פטור.

למה? למה אין... אז זה מקום פטור. זה מקום פטור רק כש...

דיון: למה דווקא תשעה טפחים מצומצמים?

דובר 2:

כן, זה אני מבין, אבל אם זה יותר מתשעה, במילים אחרות, אם זה עשר, ואני לא מדבר יותר מתשעה פירושו מתשעה עד עשר? שואל אני, אם זה עשרה טפחים וארבעה על ארבעה, זה רשות היחיד, זה אפילו כרמלית. מה שהוא אומר יותר מתשעה או פחות, הוא מתכוון פחות, או יותר אבל אין לזה עשרה טפחים?

דובר 1:

מסכים?

דובר 2:

אני לא בטוח.

דובר 1:

למה לא?

דובר 2:

אני לא מבין, כי מה באמת יהיה החילוק? למה אדם מגרד את גבו, בודק אם זה בדיוק סוג של שטח?

דובר 1:

שוב, רגע רגע רגע, עכשיו אתה שואל קושיה על ההלכה.

דובר 2:

לא, אני לא מבין, על כל פנים משהו חסר לנו עוד בעל המאור.

דובר 1:

אני מבין מאוד טוב. התירוץ הוא שיש סוג כזה של מקל, סוג כזה של משיכה, ביד אין, אולי נשאר רק ההלכה לעניין פעם שזה השיעור, אבל צריך להיות סוג כזה של מקל שמניחים ברשות הרבים כדי שיכתפו שם. מי שבונה את רשות הרבים, בהזמנה שלו לבנאים, שולח את זה. וזה בדיוק באופן כזה, אם זה קטן מדי זה פטל, אם זה גדול מדי זה רשות לעצמה, גבוה מדי, כי העיקר הוא הגובה, כי אנשים הולכים, צריכים להתאים בגובה. אם זה לא סוג הכלי, חוזרים להלכה הרגילה, סך הכל יוצא מן הכלל. הדרך שבה הגדרתי את היוצא מן הכלל היא בנוסח של בדיוק תשעה טפחים. אתה יכול לומר אחרת, אם יש לזה וו, שתולים שם את תיק הברית. אני לא יודע, דברים אחרים, כך הגדירו את הדבר. אבל אני מבין את זה. אני רק רוצה לדעת אם זה יותר מעשר, לכאורה זה רשות היחיד, כך אני חושב. זה חייב להיות, הם לא למדו. בפירוש, ד' על ד', זה רשות היחיד.

דובר 2:

אוקיי.

הלכה טז: גג הסמוך לרשות הרבים בתוך עשרה טפחים

אוקיי, נראה כבר. זה אולי לא. מה אני רוצה לדעת, הנסמך גבוי, האם המקום נקרא...

דובר 1:

אוקיי, אנחנו לא יודעים מה המקום נקרא. מה שכתוב כאן זה שבפירוש זה נעשה כרמלית?

דובר 2:

לא, זה לא ממש בפירוש. זה כך, השואל שואל אם זה נתכרמל, אבל הוא אמר... זו עצה ממה נפשך אם זה נתכרמל.

דובר 1:

טוב מאוד. זה נעשה פחות, זה נעשה קטן מאוד. זה נחשב, אם זה כלום, אולי לא נשאר כלום.

דובר 2:

אולי לא נשאר כלום, אולי זה לא מספיק. אולי נשאר אפס. הוא לא אומר ממש...

דובר 1:

כן, אבל כולו... הוא מתכוון כל אינץ', אבל אולי לא נשאר מספיק שטח בפני עצמו. מה שיש, מה הדין של אותו שטח? יכול להיות, הוא מביא שהנסמך... סליחה, מלא כולו זה בעצם חידוש, כי בדרך כלל מלא כולו אומרים שלא יכולים להשתמש בזה. כי כשיש וו אחד, אפשר להשתמש בזה. דבר שלם עם וואים, לא יכולים לתלות כלום.

דובר 2:

לא, הוא לא מתכוון... זה הפוך. הוא אומר הקדוש... לא, הוא לא מתכוון כולו יסודות, הוא מתכוון שהוא שם כמה יסודות שצריך, אבל כל כמה אינצ'ים יש וו.

דובר 1:

לא, טוב. אבל מסיבה כלשהי, אנשים קוראים לזה. כל היהודים שלמדו גמרא, שהם יודעים מאיפה הרמב"ם בא, הם אומרים כך פירוש. אז... מה הפשט?

דובר 2:

אוקיי. אתה אומר שאין שום דבר אחר?

דובר 1:

אני לא יודע. הרמב"ם אומר מאוד ברור, הוא כותב "תולים בו את היסודות ומשתמשים בהם". אבל משתמשים בזה כן.

דובר 2:

טוב מאוד. הוא כותב שאפשר, כן, עדיין קצת להשתמש. הוא כותב את מה שהוא מזיז את זה. זה עדיין יכול. אז הוא מסביר את...

תרגום לעברית

דובר 1:

כך הוא מסביר. כל הטור בכלל, שלומד בכלל את כל הגמרא אחרת. זו לא הבעיה. אבל זה אומר, כל ההלכה היא מודנית. בואו נהיה ברורים. כל ההלכה היא משהו מוזר. יסוד, כמו שרוב מה שהוא הפירוש בגמרא, רש"י, הראב"ד, כולם לומדים בכלל אחרת מהרמב"ם בגמרא. זה בכלל לא החידוש שהרמב"ם היה לו.

אבל לפי פירוש הרמב"ם לומדים ה... אז אם הוא הכניס יסוד כזה, אז אותו מקום שעשה אותו רשות היחיד, נעשה כרמלית. הרמב"ם עצמו היה עושה סנס אם אתה אומר שיסוד עושה את כל הדבר כמו שאתה אומר, שזה עושה אותו לרשות הרבים, כי הרמב"ם לא אומר את זה. הוא אומר שזה נעשה כרמלית.

דובר 2:

מסמר קטן, אפילו אינו גבוה שלשה, אפילו המסמרים אינם גבוהים שלושה... הוא מתכוון לומר, המסמר גבוה, זה סמוך לג' מעורב. לכאורה המסמר נעשה כך בטל לקרקע שבעמוד. אה, זה בגובהו פירושו לא למעלה מהעמוד, בגובהו פירושו לפיכך למעלה. בגבוי פירושו בצד, שם שהגובה עולה, זה מה שהוא מתכוון לומר, לא לעומת על הרוחב של למעלה מהעמוד.

אפילו אם זה מתחת לשלושה, אבל הואיל וראוי ליתלות בו יתדות להשתמש בו, אנשים ישתמשו ביתדות, פעם שיש יתד כזו אנשים יעשו נוח ויתלו על זה את החבילות שלהם או מה.

הלכה י (המשך): יתדות בעמוד ברשות הרבים

דובר 1:

הרי זה ממעט. אז היסוד הוא כמו שממעטים מהשטח, ונעשה כרמלית. ואין מודדין אלא מן היסוד ולמעלה.

כלומר, אנו רואים את היסוד כאילו זה סימן לבני רשות הרבים שזה משהו שאפשר להשתמש, כי זה בא פרקטית לשימוש, שאפשר לקצר. ממילא, זה לא בטל, זה לא עושה את זה לרשות הרבים, אבל זה עושה שעד היכן שהיית נמצא כן אנשים רואים כמו רשות הרבים, כמו רשות הרבים. ממילא נשאר לך רק עם השטח של המסמר והלאה. ממילא, חסר מהשטח וזה נעשה כרמלית, כי עכשיו זה נעשה עמוד שאינו גבוה עשרה ורחב ארבעה, אלא גבוה פחות מעשרה.

ואין מודדין אלא מן היסוד ולמעלה. אומר הוא, אפילו מילא כולו יתדות, מה זה אומר שהוא שם בכל מקום, הוא שם על כל העמוד מסמרים, וואים, הרי זה נתמעט גובהו, אז איפה שאתה שם מסמר, עד היכן שהמסמר נמצא לא מחשבים כרשות נוספת, מחשבים את זה כרשות הרבים.

אז ממילא אם שמת בכל מקום יתדות, כל השטח יהיה, לא ייקרא רשות היחיד. הוא לא אומר שזה נעשה ממש רשות הרבים, אולי כל הדבר נעשה כרמלית, כתוב "נעשה כרמלית" בפירוש.

דיון: למה כרמלית ולא רשות הרבים?

דובר 2:

אבל כאן זה קצת מעניין, לא, כי שם המילה כרמלית היא כי ממעטים את זה. אם מילא נשאר לך רק עם השטח שהוא מהמסמר וגבוה יותר. אבל אם מילא כולו יסודות, אולי חשבתי לעשות את כל הדבר לתשיש לרשות הרבים, זה נעשה כמו העמודים שיושבים עליהם ברשות הרבים. יכול להיות שזה אותו דבר?

דובר 1:

לא?

דובר 2:

מה הדין? זה נעשה כרמלית, ומה הדין?

דובר 1:

מדרבנן לא מותר לשאת מרשות הרבים לשם, ומשם לרשות הרבים.

דובר 2:

לא. מה הדין של כרמלית? מרשות הרבים?

דובר 1:

לא לוקחים מדרבנן. זה לא נקרא רשות הרבים.

דובר 2:

כן, אבל יש איסור מדרבנן לשאת מפחות מד' אמות מרשות הרבים לכרמלית, אם אני זוכר. אז זה עושה הבדל. זה לא כך? כרמלית שסמוכה לרשות הרבים, מה הדין?

דובר 1:

לא ברור. הרמב"ם אומר כן, יש... אסור לשים מכרמלית לרשות הרבים.

דובר 2:

אז אותו דבר, אין הבדל אם החור למטה או שהוא בצד בקיר.

דובר 2:

כן כן, אתה צודק לכאורה שרשות היחיד... שבור ברשות היחיד הוא גם בור. אתה צודק לכאורה שברשות היחיד זה לא נעשה רשות נוספת אם יש חור או גבעה. אמת. אבל כאן כתוב ברור ההבדל של רשות הרבים ורשות היחיד. שם זה לא כתוב ברור. אתה רואה שרשות הרבים... כי אתה יכול לומר, כמו שהחור משמש רשות הרבים, אז הוא רשות הרבים. כאן היו לנו אמוראים שסברו כך, הם לא נשאלו, כמו שאנחנו לומדים. יש דברים שהם בטלים, אבל אפשר להשתמש בהם. אני לא יודע. כאן כתוב שלא. ושמות דומים, הדינים לא אותם דינים של כל... נכון. אבל חור ברשות הרבים הוא לא אוטומטית רשות הרבים. זה תלוי במקרה.

דובר 1:

כיצד? הוא אף פעם לא רשות הרבים.

דובר 2:

אף פעם לא. נכון. או שהוא... זה תלוי בגודלו.

דובר 1:

כן. לא, אם זה ממש קטן, אז זה... אז זה בטל, זה לא חור, זה חלק מרשות הרבים. אנחנו מדברים על חור.

דובר 2:

אתה תראה, אוקיי. הנה תקרא משהו.

שלושת השיעורים של חור ברשות הרבים

דובר 1:

אם יש בו ארבעה על ארבעה וגבוה עשרה, כבר דיברנו לגבי בור ותל, שזה אותו דבר לגבי חור, שמקום שהוא ארבעה על ארבעה וגבוה עשרה, הוא נעשה רשות היחיד.

ואם אין גבוה עשרה, הרי זה כרמלית, כמו שדיברנו.

ואם אין בו ארבעה על ארבעה, אם אין לו ארבעה על ארבעה, הרי זה מקום פטור, והוא שגבוה שלושה, שכל פחות משלושה הרי הוא כארץ. אם זה גבוה משלושה ואין לו ארבעה על ארבעה, אז זה מקום פטור.

דיון: כמה קטן יכול להיות חור ועדיין להיחשב מקום פטור?

דובר 2:

עד כאן אנחנו יודעים על דברים שהם בעיקרון דברים ברשות הרבים, שהם כן או לא... הוא אומר לי כבר, אם אין בו מקום ארבעה על ארבעה, עד כמה? זאת אומרת, כל חור יש לו אוטומטית מקום פטור? אם יש חור קטן באיזה קיר באיזו רשות הרבים, זה לא רשות הרבים? מעניין.

דובר 1:

כן, זה מעניין. אצל בור לא אמרו דבר כזה. בור קטנטן לא נעשה עכשיו בור. זאת אומרת, אם יש... איפשהו ברשות הרבים יש מקום שזה נעשה טיפה יותר עמוק פנימה, זה לא נעשה רשות הרבים, כי צריך ללכת קצת יותר? רשות הרבים שהולכת בהרים, נאמר שנגמרת רשות הרבים כשצריך לחשב לפי ה...
לפי ה...
לפי ה...

דובר 2:

לא, כי אתה זה שהגעת עם הרעיון שחור ובור דומים. הם באמת לגמרי דברים אחרים. הדמיון היחיד הוא ש... הדמיון היחיד הוא שכאן אומרים שלחור יש גם... אותם שלושה שיעורים שעושים את שלושת השיעורים האחרים, אבל בעצם חור זה דבר אחר לגמרי. בור הוא רק אם זה בור.

דובר 1:

כמה קטן? אני לא יודע כמה קטן. מתי זה לא בור? זה באמת לא ממש רשות הרבים. כמה קטן? אני לא יודע. לא ברור. מתי זה באמת שלושה טפחים?

דובר 2:

טוב מאוד. זאת אומרת, במילים אחרות, והוא לא רק לא אומר את זה, הוא גם לא אומר שהיסוד עושה את כל הדבר למטה כמו האמה שמקפת הכל. זה היה עושה הרבה מאוד סנס. למדנו שיש דבר כזה אמה, וזו האמה ששייכת לרשות הרבים. אבל הרמב"ם לא אומר את זה. הוא אומר רק, מתחילים לחשב אחרת את המספרים. זה מאוד מוזר. למה? למה לא לומר שזה נעשה... כמו שימוש רשות הרבים?

דובר 1:

כן. אבל אתה רוצה ללמוד אצל הכלאיים, אבל מה נכנס כלאיים? זה לא ברור.

דובר 2:

אוקיי. בקיצור, הכל כי הרמב"ם למד לכתחילה את הגמרא אחרת מרוב ראשונים אחרים, ולא מבינים אפילו מה הרמב"ם התכוון. אני לא יודע. זה לא נוגע להלכות בכל מקרה, נכון? צריך לבדוק. למה אנחנו מחפשים את רשות הרבים. בסדר. זה לא מקדש רשות הרבים בכל מקרה בזמנים של היום, לפי המפרשים.

הלכה יד: חור רשות היחיד וחור רשות הרבים

דובר 1:

אוקיי, הלאה. **חור רשות היחיד**, עכשיו הוא הולך לומר לנו מה קורה עם... נעשה חור ב... בקיר או משהו. אז **חור רשות היחיד**, **חור ברשות היחיד**, **הרי הוא כרשות היחיד**.

אבל זה לא כך שבכל מקום שיש חור מחשבים כמו המקום סביב החור, כי **חור רשות הרבים אינו כרשות הרבים**, **אלא אם כן יש בו ארבעה על ארבעה**, זה תלוי כמה גדול החור, **כיצד**.

אז לכאורה, תן לי רק לנסות לחשוב, מה ההבדל? ההבדל הוא לכאורה פשוט. רשות היחיד שייכת לאדם אחד, אדם אחד אז החור שייך גם לו, זה עדיין חלק מרשותו. אבל רשות הרבים אנחנו רואים כאן בכל ההלכות האלה, יש תנאי שרשות הרבים פירושו רק החלק שרשות הרבים משתמשת בו.

זה מראה לך שכמו... איך אני אומר, לרשות היחיד אין... אנחנו הולכים ללמוד מדרבנן מצוות עירוב, אבל לרשות היחיד אין גדר שהיחיד צריך לדעת להשתמש בו. כל רשות היחיד היא עדיין חלק מרשות היחיד עד הרקיע, כן? משא"כ רשות הרבים, למשל רשות הרבים היא רק עד עשרה טפחים, כי רשות הרבים צריכה ממש... זה צריך להיות לא מוקף מחיצות, אבל גם צריך להיות מקום שיש לו צורה כזו שהרבים יכולים להשתמש. אם לא, זה לא נקרא רשות הרבים. אתה מסכים?

דובר 2:

בערך. אבל אני לא יודע מה החידוש של חור, כי חור נעשה סוג של בור. יש בור שנקרא בור, ויש בור שנקרא חור. על מה מדברים כאן, נכון?

דובר 1:

הם אומרים הרי, לא חור, חור פירושו כמו ה... הקיר, בוא נגיד. אני מתכוון כשחור פירושו בקיר.

דובר 2:

בקיר של מה? מה נמצא ליד רשות הרבים?

דובר 1:

כן.

דובר 2:

או ברשות היחיד?

דובר 1:

כן. חור בקיר, לא חור ברצפה. אז חור ובור זה אותו דבר. הוא אומר שבדיוק כמו שיש שטח ברשות הרבים שנעשה רשות היחיד, או בכרמלית,

לא, אנחנו יודעים שזה כרמלית. אם יש חור, אז כן.

הלכה יא – שיעורי חור והרשויות השונות

דובר 1:

כן, הדמיון היחיד הוא שכאן אומרים שלחור יש גם אותם שלושה שיעורים שעושים את שלוש הרשויות האחרות. אבל בעצם חור זה דבר אחר לגמרי. בור הוא רק אם זה בור. כמה קטן? אני לא יודע. אני לא יודע, לא ברור. מתי זה בור? כשזה שלושה טפחים. אני מתכוון בקרקע, אני מתכוון שזה עמוק. אם יש חור, אז כן יש הבדל. מביין?

מה למדנו? בור צריך להיות, כמה גדול צריך להיות הבור? מה זה אומר? הכל, איזהו כרמלית, כן, ברשות הרבים זה? כן. חריץ זה נקרא בלשון הרמב"ם, נכון? **ארבעה על ארבעה ועמוק משלושה**. אם זה פחות מארבעה על ארבעה, זה מקום פטור. ופחות משלושה, פחות משלושה. זה השיעור. פחות משלושה זה לבוד. כמו שזה... רק לבד זה המילה, ולא המילה שזה בכלל לא קיים. זה מתורגם לבד.

דובר 2:

לא, לבד פירושו אפילו כשיש באמת גבעה ברורה.

דובר 1:

אוקיי, כן, טוב. זה אומר לבד, שלא שמים לב לזה כל כך חזק, כן. ר' יוסף, כשזה מספיק קרוב, ממילא זה לא דבר בפני עצמו. אבל כשזה טוב מאוד, שהשיעור הוא שלושה טפחים. יותר גבוה, גבעה שהיא פחות משלושה טפחים היא באמת בטלה, או חור שהוא פחות משלושה טפחים הוא באמת בטל. אבל אם זה יותר משלושה טפחים, אז תלוי, אם זה ארבעה טפחים ברובח, אז זה כרמלית. אם זה פחות זה מקום פטור. זה פשוט. אם זה גם עשרה טפחים עמוק, אז זה רשות היחיד. מובן?

הלכה יב – דיני טלטול ברשויות אלו

דובר 1:

עכשיו הולך הרמב"ם לומר לנו מה קורה עם הכרמלית ומקום פטור, מה הגדר שלהם בהלכה? מה מותר ולא מותר לעשות? אומר הוא כך, במילים אחרות, מרשות היחיד לרשות הרבים אנחנו יודעים כבר בעיקרון שאסור לטלטל, זה היה כתוב קודם בפרק, בפרק הראשון כתוב, נכון? "ב, זה הרי מקום ללמוד. מה קורה עם הרשויות האחרות בעצם?

אומר הוא, כך, **רשות היחיד ומקום פטור** הם שני מקומות שאפשר **מלטל בכלול, אפילו היה אורך כל אחת מהן כמה מילין**, אין הבדל כמה גדול זה. אם זו רשות היחיד, רשות היחיד יכולה להיות גדולה כמה מילין, מטלטלין בכלול. אותו דבר מקום פטור. מקום פטור לא יכול להיות כמה מילין, אבל כן, אני מתכוון, כן, חוץ מאותו דבר מזור ארוך, דבר צר ארוך. הם למדו.

מקום המוקף שאין בו ארבעה על ארבעה

דובר 1:

הם למדו גם על **אפילו ארוכה כמה מילין**, כן, **מקום המוקף שאין בו ארבעה על ארבעה**. כי בדרך כלל מקום פטור חייב להיות פחות מד' על ד', יכול להיות רק אם זה מקום של מחיצות, שהוא מאוד צר וארוך, אפשר לטלטל את כולו. כן.

דיני טלטול ברשות הרבים וכרמלית

דובר 1:

אבל רשות הרבים והכרמלית, אין מטלטלין בהן אלא בתוך ארבע אמות. ואם העביר או הושיט או זרק, טלטל או העביר לשני, או זרק חוץ לארבע אמות, כאן ההבדל, ברשות הרבים חייב, ובכרמלית פטור, לפי שאיסור הכרמלית מדבריהם. זה שאמרו שאפשר לטלטל בה בתוך ארבע אמות הוא מדבריהם, מדברי חכמים. והסיבה היא **מפני שהיא דומה לרשות הרבים, לכרמלית יש דמיון לרשות הרבים, ממילא יש חשש שמא תתחלף ברשות הרבים, אם אדם יחשוב שמותר לטלטל שם, יבוא גם לטלטל ברשות הרבים.**

מלאכה שאינה צריכה לגופה בכרמלית

דובר 1:

אומר הרמב"ם, **לפיכך**, ברגע שאתה מבין בזה, שכרמלית היא רק דרבנן, האיסור לטלטל בכרמלית הוא כי זה דומה לרשות הרבים, אז כך, **אם לא היה צריך לגוף הוצאה**, אם הוא לא צריך את גוף ההוצאה, זה אומר שהוא לא צריך את המלאכה של טלטול, זה אומר בדרך כלל טלטול הוא רוצה שמקום יגיע ממקום אחד למקום הבא, זה לא עוד דרך איך מטלטלים, אלא הטלטול הוא המלאכה שאינה צריכה לגופה. אבל כשרוצים רק שהדבר לא יהיה כאן כי זה מפריע, **כגון שהעביר קוץ בכרמלית כדי שלא יזוקו בו רבים**, יש קוץ, עכשיו הוא הכניס אותו לכרמלית, הוא טלטל אותו בכרמלית, בוא נגיד, לפינה של הכרמלית, שלא יזוקו. ברשות הרבים מותר לעשות זאת אפילו העברה ארבע אמות, כי בכלל מלאכה שאינה צריכה לגופה בדרך כלל חייב, אבל כשזה דרבנן ומקילים ב... כשזה דרבנן וזה לצורך, לצורך שלא יזוקו בו רבים.

דיין: למה יש היתר?

דובר 2:

אז זה מאוד מוזר, כך לא צריך להגיע לגוף ההוצאה. נכון. אתה צריך להגיע להיתר של מלאכה שאינה צריכה לגופה, לא שצריך להגיע, זה לא משנה כלום, כי הרמב"ם הרי סובר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב. זה לא משנה. אולי בדרבנן יש לפעמים פטור, אולי כך. אבל זה בטוח שכך לא מניחים רק משהו לצורך, שלא יזוקו בו. כמו שאנחנו לומדים תמיד דרבנן מתירים דברים לצורך שלא יזוקו בו וכדומה.

דובר 1:

אולי המילה היא, זה לא צורך לגופה הוצאה, הם כן ילכו צורך לגופה הוצאה, כי הם יפחדו שזה דומה לרשות הרבים. מה אתה חושב כך, מה זה צורך או שלא היזק שהוא כן בגלל גוף ההוצאה? למשל, הוא רוצה לטלטל בכרמלית דבר שהוא חשוב, הוא רוצה לטלטל תרופה, לא לסכנה, הוא רוצה לטלטל תרופה שנמצאת בכרמלית. זה הרי צורך, זה צורך הרבים, הוא רוצה לטלטל סידור לרבים בכרמלית.

דובר 2:

אז צריך לדעת למה. אם אתה אומר שמלאכה שאינה צריכה לגופה לא משנה לפי הרמב"ם, זה יכול להיות קשור לשבות דשבות. נכון. שכשזה נראה כמו הוצאה, רואים אדם מטלטל, רואים אדם עושה הוצאה, יעשו הוצאה ברשות הרבים. אבל כשזה לא נראה כמו הוצאה, כי רואים אותו הוא פשוט קוץ, נכון. כך זה הגיוני. **וחיים וכל כיוצא בזה**. זאת אומרת סוג אחר של היזק, אבל הרמב"ם אומר "כיוצא בזה" פירושו כשאחד צריך לגופו או למקומו. אם צריך לגופו, לכאורה אין היתר, אפילו יש לך כאן צורך לכאורה. כי אז זה לא מספיק אחרת, אז זה עדיין מתעסק. איך אתה אומר את הפשט?

דובר 1:

אוקיי. אז מה יודעים? אה, ואחר כך הולך הרמב"ם לומר שאם יש קוץ ברשות הרבים, אסור להוציא אותו אלא פחות פחות מד' אמות. ובכרמלית מותר כראוי. אוקיי. מה הבעיה? יש לי בעיה? לא, עכשיו אחד שצריך לגופו נשאר לי קצת פתוח שצריך להבין יותר טוב.

דיני מקום פטור – הכנסה והוצאה

דובר 1:

אה, הלאה אומר הוא, **כשם שמותר לטלטל בכל מקום פטור**, אז עד עכשיו למדנו שבפנים במקום פטור, כמו ברשות היחיד. אומר הוא, מקום פטור הוא משהו שהוא עוד יותר קל, **כי כשם שמותר לטלטל במקום פטור, כך מותר להכניס מן רשות היחיד או מן רשות הרבים או מן הכרמלית.** מרשות היחיד אסור לטלטל לרשות הרבים או לכרמלית. אבל מקום פטור, שבפנים מותר לטלטל כמו ברשות היחיד, אז אבל יותר קל מרשות היחיד, כי מותר גם לטלטל מרשות היחיד או מרשות הרבים או מכרמלית לשם.

דיין: מה הגדר של מקום פטור?

דובר 2:

דובר 2:

כן, אבל אתה צריך כרמלית אחת ש... עם אביו. איי.

דובר 1:

אני מתכוון, זה כתוב במגן אברהם, זה כתוב ברמב"ם כן. אני לא מאמין שכל הכרמליות הן דברים שהם בעצם כן.

כרמלית היא חומרא, לא קולא

אתה יכול לשאול מי עשה את החלוקה המדויקת. נניח שיש מה שהוא טפח אחרת ממה שמקבל דין רשות היחיד, או טפח אחרת ממה שמקבל דין רשות הרבים. נו, אז החכמים לא הולכים עכשיו להקל ולומר שמותר להכניס לשם מרשות הרבים. למה? כי החכמים אמרו שזה לא רשות היחיד, והם החמירו שזה לא רשות היחיד, וממילא אסור לטלטל בפנים.

שוב, עוד קצת טפח אחרת נעשה ממש מקום פטור, נכון? זה תלוי במצב. צריך לראות מה זה משנה. נניח מקום שהוא כרמלית כי יש לו רק ארבעה על ארבעה, זה לא גדול יותר מזה, כן? זה לא גבוה עשרה טפחים, זה מגודר, זה לא רשות היחיד. נו? זה לא רשות היחיד, חסר לו טפח מלהיות רשות היחיד. האם תאמר שמותר עכשיו לטלטל לשם מרשות הרבים?

נו, מה הבעיה? חכמים החמירו שזה לא יהיה לו דין רשות היחיד, וממילא נתנו לו שם כרמלית, שאסור לטלטל בפנים. אבל הם לא הקלו ואמרו שעכשיו יש כאן רשות הרבים. למה לא לטלטל בפנים? זה לא עוד רשות הרבים, זה כרמלית. נו, חכמים אמרו שזה לא רשות היחיד. אילו זה היה רשות היחיד היה מותר לטלטל. אסור לטלטל כי זה כרמלית. אבל לומר שמטלטלים מרשות הרבים לשם, הרי שהם היו מקילים.

אני לא רואה שום פעם שזה קולא. אין שום דבר שהיה אחרת ברשות היחיד. אם זה היה רשות היחיד, היה מותר לטלטל במקום הזה. טוב מאוד, אבל זה לא הסיפור של הכרמלית. זה גם כשזה הסיפור של הכרמלית. כרמלית היא מקום שחסר לו משהו מלהיות רשות היחיד.

דובר 2: לא מבין מה אתה אומר. זה לא מספיק גדול לרשות היחיד.

דובר 1: נו, זה לא קולא. החכמים עשו כרמלית. החכמים לא עשו רשות היחיד. רשות היחיד היה דאורייתא. מאיפה אתה בא שהחכמים עשו רשות היחיד? החכמים לא עשו רשות היחיד. רשות היחיד הוא מהתורה. התורה אמרה, או החכמים אומרים שהתורה אמרה, איך שזה לא יהיה, שדבר שאינו גבוה עשרה טפחים אינו רשות היחיד. מה זה? היה צריך להיות מקום פטור. אבל אם זה רחב יותר מארבעה טפחים, באים החכמים ואומרים שזה כרמלית.

אמת. מדאורייתא הרי בעצם רחב כארבעה טפחים ופחות, שניהם מקום פטור. אף אחד לא רשות היחיד. והחכמים אומרים שזה כרמלית.

דובר 2: אתה רוצה לומר שזה דומה.

דובר 1: זה אתה כן יכול לומר, זה מספיק דומה. תמצא לי מקרה, האמה שעדיין לא עשרה טפחים, תאמר שזה מספיק דומה לרשות היחיד שאפשר להבין שכרמלית גם יהיו לה חומרות כאילו זה רשות היחיד. אוקיי, זה יכול להיות.

זה נכון, למעשה כרמלית היא חומרא. זה נכון, החכמים בעשותם כרמלית עשו שלא יהיה חייב בטלטול לשם, אבל ברשות הרבים מותר לטלטל ברשות הרבים פחות מארבע אמות, וברשות היחיד מותר לטלטל כראוי ברשות היחיד, ובכרמלית אסור. בטוח שכרמלית היא חומרא, שוב. זה בטוח לא קולא. כי שוב, מדאורייתא היה מותר לכתחילה לטלטל אליה ובתוכה והכל. זה היה מקום פטור. כרמלית היא דבר שפעם היה מקום פטור, כביכול, לפני שהחכמים אסרו אותו, נניח. והם עושים חומרא. זה בטוח שהם עושים חומרא.

השאלה היתה רק, שאם אתה אומר שכרמלית היא כמו רשות הרבים, כמו שהרמב"ם אמר, צריך להיות מותר לטלטל מרשות הרבים לתוכה. הוא מסביר שזה לא מדויק, זה דומה לרשות הרבים ולפעמים דומה לרשות

מה זה אומר שמקום פטור הוא בכלל לא מקום נוסף? מקום פטור הוא משהו מקום שבטל למקום שלידי זה, משהו כזה, כן? יכול להיות, כי מקום פטור הוא בדרך כלל סוג של מקום קטן. אני לא יודע אם זה בטל. אני לא יודע אם זה בטל. אם זה ממש בטל, זה היה נעשה רשות הרבים. אבל זה נשאר מקום פטור, רק זה מקבל את הדין של המקום שלידי איפה שהוא, או מה? אוקיי, בוא נראה. בוא נראה.

דובר 1:

לא, לא, זה לא מקבל את הדין של המקום איפה שהוא. בוא נקרא לזה רשות נוספת, רק זה מקום פטור, שמותר לטלטל גם בפנים, וגם מותר לטלטל מהמקום הבא לשם. וכרמלית זה בדיוק הפוך, אסור להוציא ארבע אמות בפנים בכרמלית. זו החומרא שהחכמים אמרו שלא לטלטל יותר מארבע אמות, שהרמב"ם אסור לטלטל יותר מארבע אמות בכרמלית. וגם אסור לטלטל מרשות היחיד או מרשות הרבים לכרמלית, או להפך, להוציא מהכרמלית לרשות היחיד, או להכניס לכרמלית מרשות היחיד או רשות הרבים. והמוציא והמכניס פטור, כי זה איסור דרבנן, זה אסור אבל זה פטור מדאורייתא.

דיון: קושיא מפרי חדש – למה אסור לטלטל מרשות הרבים לכרמלית?

דובר 2:

אהה. בסדר. אני לא מבין אבל משהו שאמרו שהכרמלית החכמים אסרו כי זה דומה לרשות הרבים, אמת?

דובר 1:

כן.

דובר 2:

אז מרשות הרבים לרשות הרבים מותר לטלטל, אמת?

דובר 1:

מתכוונים שאסור פחות מד' אמות. נכון.

דובר 2:

זה רק קצת דומה, זה לא מספיק דומה. זה נראה כמו מטלטל. זה יותר גרוע מרשות הרבים, כי הרמב"ם אומר שאסור לטלטל מרשות הרבים לכרמלית.

דובר 1:

נכון. אפילו בפחות פחות, הוא לא מדבר כאן על כל ארבע האמות, כן. נכון. אז זה מספיק כאילו זה רשות היחיד אז, מבין?

דובר 2:**תרגום לעברית**

כן, כי החכמים לא הולכים להקל יותר מ... החכמים החמירו בכרמלית, הם עשו אותה כמו רשות הרבים שאסור לטלטל. אבל אם יאמרו שמותר לטלטל מרשות הרבים לשם, הרי שהם היו עושים קולא, כן? כי רואים שזה לא רשות היחיד, אלא זה כרמלית. הם לא אמרו זאת לקולא. נכון.

דובר 1:

לא, זה לא היה רשות היחיד, זה היה מקום פטור.

דובר 2:

אהה. הוא מביא שהפרי חדש שאל את הקושיא, והוא אומר כך, להיפך, אז אולי זה דומה מדי לרשות היחיד. אני שומע. אני לא יודע. אממ... רוב האחרונים אומרים אולי שזה כמו... לא אפשר להקל יותר מרשויות אחרות, משהו כזה. אני לא בטוח. כי יש מקרים של כרמלית שאם לא היה גדר לעצמו לא היה מקום פטור, אלא רשות היחיד. צריך לדעת איזו כרמלית.

דובר 1:

לא, זה לא יכול להיות. אה... בוא נלך, כרמלית ש... זה לא יכול להיות, כי אז הם היו צריכים לעשות קהילה. הם לא עשו שום קהילה, כי הם אמרו לעצמם שאסור להסתובב בקדושת רשות הרבים לשם.

עצר, הוא נעשה עומד במקום פטור. אבל מהלך אינו כעומד, רואים את זה כאילו הוא הלך מרשות היחיד לרשות הרבים, ולא מחשיבים את המקום באמצע כעצירה.

אומר, ואין צריך לומר בזרוק שעבר החפץ במקום פטור. אם זורק שזרק מרשות היחיד לרשות הרבים דרך מקום פטור, הוא עדיין חייב, כי אפילו שעבר במקום פטור, אבל זה אחד חשוב כמי שהונח, ולא רואים כאילו החפץ, החפץ שמטלטלים, נחת, היתה לו מנוחה, עצר במקום פטור, ממילא החפץ עדיין כמו טלטול מרשות היחיד לרשות הרבים.

עומד במקום פטור ונוטל חפץ

את ההלכות האלה כבר למדנו בעצם. הוא אמר שמהלך אינו כעומד. אם מהלך אינו כעומד, יש לו את אותה הלכה שכבר היתה לנו גם לגבי רשות הרבים.

הוא עומד במקום פטור ונוטל חפץ, הוא עומד שם והוא נוטל חפץ מרשות היחיד, עומד אדם עומד שם, הוא עומד במקום פטור ליד רשות היחיד, והוא לוקח מרשות היחיד והוא מניח אותו ברשות הרבים, או שהוא מרים אותו ברשות היחיד, או שהוא לוקח אותו מאדם שעומד שם. ואותו דבר, הוא מניח אותו ברשות הרבים, או שהוא נותן אותו לאדם שעומד ברשות הרבים. הוא פטור, אומר הרמב"ם, פטור כי הוא עשה את העקירה או את ההנחה במקום פטור.

שניהם הוא עשה, את העקירה ואת ההנחה הוא עשה שניהם, הוא עשה את העקירה מרשות היחיד ואת ההנחה ברשות הרבים, אבל מפני שהוא עומד במקום פטור, כן? הוא עומד במקום פטור פוטר אותו.

דיון: האם הוא עצר?

דובר 2: הא נוטל חפץ מרשות היחיד, הוא עומד שם, זה מקום פטור קטן שנמצא בין רשות היחיד לרשות הרבים. נכון, אבל הוא לא עומד כאן, הוא היה... מה זה אומר נח? כי הוא נח. למדנו הרי, כן, שאם זה היה רשות הרבים היה חייב. נכון? אז, כי הוא עוצר באמצע.

דובר 1: לא כתוב כאן ממש, לא נראה שהוא עוצר, הוא לוקח אותו והוא מטלטל אותו. אבל מפני שהוא עומד באמצע, כאן יש באמת חקירה, הוא מביא שיש מי שטוענים שזה לא נחשב שעצר, ואז הרי שהיה צריך להיות חייב. אבל הרמב"ם נראה שזה נחשב עצירה, זה מספיק.

וכן המוציא מרשות הרבים לרשות היחיד והוא עומד במקום פטור, פטור. אותו דבר, קודם הוא אמר מרשות היחיד לרשות הרבים, ומרשות הרבים לרשות היחיד.

תחילת הלכות חדשות - רשויות שאלתיות

אוקיי, אז אנחנו הולכים ללמוד עוד כמה הלכות על רשות הרבים, רשות היחיד באמת, דברים ב... אני לא יודע איך זה בא כאן, אני מנסה לתת כותרת, אבל... רשויות שאלתיות והפתרון שיש להן. זה עדיין הכל חלק מהלכות רשויות. זה הכל פחות או יותר חלק ממה זה רשות, ואיך נעשית איזו רשות, ומה עם כל מיני, איך אומרים, שאלתי או מקרי קצה זה נקרא באנגלית, גבולי.

אז ככה, העומד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, זה גבוה עשרה, זה רחב ארבעה, אז לכאורה זה רשות היחיד. אבל חסר לו משהו.

הלכה ט"ז: עומד ברשות הרבים שאין בעיקרו ארבעה

דובר 1:

זה הרי עדיין חלק מהלכות רשויות, זה הכל פחות או יותר חלק ממה זה רשות, ואיך נעשית איזו רשות, ומה עם כל מיני, כמו שאתה אומר, "שאלתי" או "מקרי קצה" זה נקרא באנגלית, גבולי.

אז ככה, העומד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, זה גבוה עשרה וזה רחב ארבעה, אז זה לכאורה רשות היחיד. אבל חסר לו משהו, ואין בעיקרו ארבעה, והתחתית של העמוד אין בה ארבעה טפחים. צריך תמונות כאן, יש להם תמונה שאפשר לראות בבירור את כל הדברים האלה, אני

היחיד. זה מה שאתה אומר, בעיקרון. על כל פנים, זה לא כתוב כך ברמב"ם, אבל אולי זה אמת. אוקיי.

הלכה יד: המוציא מרשות לרשות וכרמלית באמצע

אומר הרמב"ם הלאה, סעיף י"ד: המוציא מרשות היחיד לרשות היחיד, או מרשות הרבים לרשות הרבים, זה מותר. אבל כרמלית באמצע, באמצע רשות היחיד יש שטח שנקרא כרמלית, או באמצע רשות הרבים, לכתחילה אסור לטלטל, כמו שאמרת זה עתה, אבל פטור. זה לא פשוט ש...

דובר 2: כן, פשוט כי זה רק איסור מדרבנן.

דובר 1: וכן המושיט או הזורק, מזה לזה וכרמלית באמצע, פטור. פטור מתכוון פטור אבל אסור.

החידוש של ההלכה

זה אולי החידוש. השאלה היא האם החידוש של ההלכה הוא שפטור, או שהחידוש הוא שאסור? כי לכאורה אם פטור זה פשוט.

דובר 2: הוא שואל, שאפילו כששתי רשויות הרבים באמצע היה פטור, חוץ ממושיט במקרה מסוים, נכון? כך למדנו קודם.

דובר 1: אז לכאורה החידוש הוא שאסור. החכמים שאסרו לטלטל בכרמלית, גם אסרו כשרשות היחיד לרשות היחיד דרך כרמלית.

דובר 2: אה, הוא מתכוון לומר אסור. הרמב"ם היה צריך לומר אסור.

דובר 1: אבל הרמב"ם אומר, אנחנו עדיין לא הגענו לאסור. אסור הוא יאמר כשהוא ידבר על הדרבנן. אז הוא נשאר עם הלשון פטור, אבל הוא מתכוון לומר את ההלכה שאסור לטלטל דרך כרמלית.

המוציא מרשות הרבים לכרמלית והניחו שם

המוציא חפץ מרשות הרבים לכרמלית והניחו שם, הוא טלטל מרשות הרבים לכרמלית, שהיה על הדרבנן הראשון, והוא עשה שם הנחה, וחזר ועקר מן הכרמלית והכניסו לרשות היחיד, או להיפך, הוציאו מרשות היחיד לכרמלית והניחו שם, וחזר ועקר מן הכרמלית והוציאו לרשות הרבים, הרי זה פטור.

המשמעות, הוא טלטל מרשות הרבים ואחר כך טלטל אותו לרשות היחיד, אבל בינתיים הניח אותו בכרמלית, הוא לא חייב, ולא אומרים שזה נחשב שטלטל מרשות הרבים לרשות היחיד. למה? כי לא היתה עקירה מרשות הרבים והנחה ברשות היחיד, היתה בינתיים עקירה עם הנחה בכרמלית.

דיון: הכרמלית מקילה?

זה בעצם חידוש, כי הדבר הקודם הוא אומר שהכרמלית לא מקילה עליך, וכאן הוא אומר שהכרמלית כן מקילה עליך, כי היא הצילה אותך מאיסור דאורייתא מלהיות חייב.

דובר 2: זה לא הדרבנן שפוטר אותו, כי אפילו אם זה היה מקום פטור היה פטור.

דובר 1: אה, זה מה שאתה מתכוון, שהחומר מקילה עליו עד כדי כך שזה ייחשב כמו ה...

דובר 2: כן, אוקיי. שזה ייחשב כמו הקודם, בדיוק, שבאמת אין עקירה.

הלכה טו: המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים דרך מקום פטור

הלאה, המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים. אבל עכשיו הוא אומר, מה קורה שהוא הלך מרשות היחיד לרשות הרבים, והוא הלך דרך מקום פטור ביניהם? אוקיי, בוא נעבור עכשיו למקום פטור. אוקיי, שוב.

המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, ובינתיים הוא עבר במקום פטור, אבל הוא לא הניח את החפץ שלו במקום פטור, הוא לא עצר. אם היה עוצר במקום פטור, היה כמו בכרמלית, הוא בטוח היה פטור, אולי אפילו היה מותר. אבל אם הוא עבר את מקום הפטור בהילוכו, הוא כן חייב.

לא אומרים שהיותו באמצע במקום פטור מפסיק בין רשות היחיד לרשות הרבים. למה? כי מהלך אינו כעומד, כי הוא רק עבר, ועובר, מהלך, לא נחשב כמו עומד. עומד מפסיק, הוא היה ברשות היחיד, אבל עכשיו הוא

לומדים תורות יפות מאוד, אבל אנחנו מבינים את הנקודה.

הלכה י"ז: נעץ קנה ברשות היחיד - רשות היחיד עולה עד לרקיע

דובר 1:

עכשיו נוכל ללמוד על עצם ההלכה. ההלכה הבאה היא הלכה פשוטה על כך שרשות היחיד עולה עד לרקיע, כפי שלמדנו. ממילא אומר הרמב"ם, הנותן קנה ברשות היחיד, אפילו גבוה מאה, קנה פירושו צינור, או אולי... קנה הוא סוג של עץ קטן, עץ קטן, מוט גבוה. מאה אמות, כנראה מוט טוב. אפילו, אוקיי, כן, אפילו גבוה מאה אמה, וזורק מרשות הרבים ונח על גבו, הוא חייב. למה? רשות היחיד עולה עד לרקיע, רשות היחיד עולה עד השמים. לכן צריך להישאר בשבת ברשות היחיד, כי צריך להגיע לשמים. לא, זה על פי קבלה. על פי פשט, רשות היחיד אינה כמו רשות הרבים, שכבר למדנו קודם את ההלכה. רשות הרבים נעצרת בעשרה טפחים, ורשות היחיד עולה עד לרקיע. בסך הכל צריכה להיות הנחה. אז אם זה באוויר, אין הנחה. אם הוא תפס אותו והיא נעשית הנחה, אז עובר, אפילו אם זה גבוה מאוד.

דיון: למה רשות היחיד עולה עד לרקיע ורשות הרבים לא?

דובר 2:

אני לא מבין לרגע אחד, למה רשות היחיד עולה עד לרקיע ורשות הרבים לא?

דובר 1:

כן, אני לא יודע. זה... למדנו קודם על רשות היחיד, כמו המקום למטה, ולכן רשות היחיד עולה עד לרקיע, כי זה צריך להיות רשות הרבים.

דובר 2:

לא, אמרתי לך, כי רשות הרבים היא מקום שצריך שהרבים יוכלו להשתמש בו, כפי שאנו לומדים מכל ההלכות. רשות היחיד היא הגדר שלך. רשות היחיד היא מה ששייך לך, שייך לך, מי הם? זה לא רשות הרבים, אתה לא אומר שאדם לא ילך כל כך גבוה. זה בכלל לא ענין. יחיד עשרה, הוא מסתובב על הארץ, הוא מסתובב על הארץ.

דובר 1:

אוקיי, אתה שואל שאלה אחרת, למה השיעור עשרה טפחים? אתה היית רוצה לעשות את השיעור עד הארץ. זו שאלה על כל שיעורי חכמים.

דובר 2:

ואפילו, אני שואל שתי שאלות. היום היית אומר שלמשל אדם שואל אם הוא רשאי להשתמש במשהו, הוא רוצה להשתמש ברחפן, אם זה גבוה מרשות הרבים, אין שאלה של מותר.

דובר 1:

לא, זה שאלה של חושן משפט. עכשיו אנחנו לומדים הלכות שבת. ובהלכות שבת יש פחות מחושן משפט. כלומר, זה לא רק תלוי ב... השמש צודק. כך רואים בביור, השמש הוא העיקר. כך קורה כשרשות הרבים היא עשרה טפחים. רשות היחיד לא צריכה להיות קשורה כל כך חזק לשמש. כך אני חושב שהסברא. אפשר להבין את זה. אולי יש נקודות אחרות.

המשנה אומרת שהקדושה עולה עד לרקיע, זו רשות היחיד של הקב"ה. אני לא זוכר. מה קורה עם שאלות כאלה כשטסים במטוס גבוה... גבוה מרשות הרבים, גבוה ממקום המנוגע. או גבוה מ... להיפך, גבוה ממקום, כמו כהן מעל בית הקברות. טכנית זה עולה עד לרקיע, אבל אולי יש פחות מארבעה טפחים. לרקיע זה כנראה גוזמא. מישהו טס במטוס... אוקיי, אין הנחה. אנחנו מדברים מה לחשב כשיש הנחה.

דיון: השאלה של ד' על ד' אצל קנה

דובר 2:

כאן יש בעיה אחרת, שהקורות... הרמב"ם לא אומר שהקורות צריכות להיות ד' על ד'. לכאורה, צריכה להיות הנחה על גבי מקום ארבעה טפחים. אז בכל מקרה, המפרשים מדברים על הבעיה. זה לא ברור.

צריך להראות על הוידאו איכשהו, בימים אלה, כן? מלמטה זה פשוט פחות, זה משהו כזה... זה נעשה משולש מלמטה. כן, זה "הפוך קונוס" קצת.

ואין בו גבוהה הקצר שלושה, והגובה הקצר, שם שזה נעשה קטן יותר, שם שאין ארבעה, אין שלושה טפחים. אה, אם היה שלושה, היה באמת רשות חדשה, היה נפרד, ומאחר שאין כאן עשרה טפחים, אין בעיקר ארבעה, היה מקום פטור. אבל מאחר שאין שלושה טפחים כמו שאני יודע כאן, בין איפה שמתחיל להיות רחב ארבעה טפחים לקרקע, אין שלושה טפחים, אז הכל מחובר, הרי זה רשות היחיד, זה נעשה רשות היחיד כראוי, כי זה נחשב כמו גוד אחת מחיצתא אני חושב, זה יורד מלמעלה, הארבעה טפחים הולכים למעלה, בכל מקרה מאחר שאין פחות משלושה טפחים ריקים, לא מפריע לנו המקום. אם היה מקום, היה כן מפריע. ממילא הרי זה רשות היחיד, זה נעשה רשות היחיד כראוי כמו עמוד שהוא עשרה על ארבעה, ואם זרק מרשות הרבים ונח על גבי חייב.

הלכה ט"ז: תל המתלקט

דובר 1:

עכשיו יש עוד מקרה מעניין, מה אם יש דבר גבוה כמו עמוד ברשות הרבים, אבל אין לו קיר ישר, זה תל המתלקט, כלומר, זה עולה בשיפוע כמו גבעה, כמו כבש, רמפה. אז צריך לדעת מתי נחשב שיש לו קיר. הכלל הוא, אם מתלקט גובה עשרה טפחים מתוך אורך ארבע אמות, אז זה רשות היחיד, והזורק מרשות הרבים לתוכו חייב. זה אומר ככה, שאם זה מאוד, כמו שיש באנגלית מילה, נכון? לא "steep", כן? זה מאוד מתון, זה לוקח עשר אמות להגיע לגובה עשרה טפחים, אז זה לא נחשב רשות, זה רשות הרבים גבוהה, כמו ששאלנו קודם. אבל אם תוך ארבע אמות זה עולה לעשרה טפחים, רואים את זה שזה קיר, זה פשוט קיר רחב מאוד. אני לא יודע בדיוק מה הסברא של השיעור הזה, אבל זה שיעור שאומר שאם תוך ארבע אמות מגיעים לעשרה טפחים, זה אומר שזה קיר, וממילא זה רשות לעצמה, זה נעשה רשות היחיד, יש לה כל הדינים של רשות היחיד נפרדת. נכון?

דיון: למה דווקא ארבע אמות?

דובר 2:

כן. אתה מבין למה זה כך? אני מתכוון, אני מבין, שאם זה סתם מאוד תלול, זה לא מחיצה. אבל מה זה בדיוק ארבע אמות? מה יש כאן?

דובר 1:

הארבע אמות קשורות לדיון של גוד אסיק. אומרים שמאיפה שיש ארבעה, רואים שגם שם שאין ארבעה, יש ארבעה.

דובר 2:

אני שואל על התל המתלקט. שאם למעשה בארבע אמות זה נעשה עשרה טפחים...

דובר 1:

ברור. הצד השני הוא שזה סתם הר, זה גם נעשה רשות הרבים. אם זה מספיק "steep", זה מספיק... אם זה היה מתלקט עשרה טפחים במשך יותר מארבע אמות, זה כמו גבעה, זה רשות היחיד, אבל פתאום זה רשות הרבים. על זה כן עושה מספיק שטח נפרד שאפשר לתת מקום רשות היחיד.

דובר 2:

נכון. אני מנסה עכשיו לתפוס להבין את הלמדות של זה, זה סתם משהו... אומרים שיש אפילו שאלה, מה המשמעות ד' אמות? הד' אמות זה החלק העקום? או החלק הישר מלמטה, מבין? כי זה יותר ארוך. כן, לכתחילה זה צריך להיות יותר ארוך, זה צריך להיות יותר קצר. אני אצטרך להיות יותר קצר. בכל מקרה.

דובר 1:

תרגום לעברית

אה, הוא מביא את רבי חיים, כן, הוא רצה, מה פירוש, איפה המחיצה? מה הפשט שכל חלק? אוקיי, למדנים אין להם זמן. אוקיי, חתן שלום, הם

דובר 1:

עכשיו אפשר ללמוד עוד דין. אין לו לכאורה קשר לדינים הקודמים.

דובר 2:

אני חושב אבל, הנחה על גבי קורה ברשות היחיד היא דווקא באופן שיש משהו. למשל, אם אדם זרק משהו לאוויר מעל רשות היחיד, ואני יודע שציפור תפסה אותו. יכול להיות שיש שאלה על... אני לא יודע, אין הנחה. אבל אם היית הנחה... הקורה צריכה להיות הנחה, או שהקורה גם, כאילו צריך להיות משהו שיהיה לו קשר לרשות היחיד מתחת לזה. אתה יודע מה יש אולי קשר לשאלה של ד' על ד'? יש לך מה לומר כאן? למה... למה כשזה ברשות היחיד אין את הדין של ד' על ד'? כי הקורה, כמו שאתה אומר, הקורה מחברת את זה לארץ, זה כביכול עדיין חלק מהארץ. ברשות הרבים זה לא עוזר. אבל... אוקיי.

הלכה י"ז: אילן שעומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים**דובר 1:**

אילן, הלכה חדשה שאין לה קשר לכלום. **אילן שעומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים** - יש עץ ברשות פרטית, אבל העלים שלו, "נופו" פירושו העלים שלו, הענפים שלו, בולטים לרשות הרבים. **וזרק ונח על נופו** - נפל ה... "וזרק" מאיפה? מרשות הרבים. כן. **ונח על נופו** - אם זה הלך על ה... לא ברשות היחיד. אם זה רק עולה עד הרקיע, הלך על האוויר שברשות הרבים, אז **פטור**, שהרי **אין הנופל הולך אחר העיקר**. מישהו היה יכול לטעון את אותה הלכה על חייב, הוא היה יכול לומר אם הוא זורק את זה לרשות היחיד, חייב, שהרי אין הנופל הולך אחר העיקר.

אמת, יש באמת דבר כזה. אבל לא מסתכלים, במקומות אחרים אומרים שהולכים אחר העיקר, כאן לא הולכים אחר העיקר, אלא הולכים אחר איפה שהדבר עצמו נמצא. אמת, יש במחלוקת בזה, אבל כן. זה גם כתוב פטור, יוצא שזה פטור אבל אסור, אסור לכתחילה לעשות את זה.

הלכה י"ח: קנה ברשות הרבים ובראשו טרסקל**דובר 1:**

עכשיו אפשר לקחת את הדין ההפוך. את הדין של העמוד אני לא תופס מה זה בא כאן, זה לא הנושא באמת. אבל בכל זאת, מה עם קנה ברשות הרבים? רק קנה ברשות הרבים, אבל כאן הוא אומר כן שבראשו חייב להיות טרסקל. למה? אני לא יודע למה, אולי בגלל זה שברשות הרבים... אני באמת לא יודע למה צריך כאן להיות טרסקל. לכאורה צריך להיות אפילו בלי טרסקל. טרסקל פירושו סל או משהו כלי קיבול. **וזרק והניח על גביו, אז פטור, שהרי רשות הרבים אינה עולה עד עשרה**.

אז זה לא ברור. אפילו אם בראשו טרסקל, מה זה עושה יותר למקום שנוח, אני לא יודע מה? אבל תראה, הוא לא אומר קנה גבוה עשרה, יכול להיות אפילו קנה פחות מעשרה, אם זה לא חלק מרשות הרבים שבתל כפי שלמדנו קודם. יש מה לטעון, הוא מביא שהמגיד משנה אומר שההלכה היא אפילו פחות מעשרה. מכיוון שרשות הרבים אינה עולה עד הרקיע, אז אפילו פחות מזה, צריך להיות ממש נפל על הארץ... אבל הוא אומר שהרי רשות הרבים אינה עולה עד עשרה. אני יודע, אבל יוצא שאפילו לא פחות מעשרה. כך אומר ה... וההגהות, הראב"ד אומר בוודאי כך, הראב"ד אומר בפירוש אפילו עד עשרה פטור, הוא חולק על הרמב"ם. הוא אומר שזה לא רשות היחיד כי אין כאן מחיצה, ורשות הרבים גם לא, אז זה כרמלית. זה פטור כמו בכרמלית. זה אסור, בוודאי זה אסור. כן, הרמב"ם גם אומר שפטור פירושו שזה פטור אבל אסור.

דיון: למה פטור אבל אסור?

דובר 2:

שוב, הסיבה למה צריך להיות כאן פטור היא אם לא אסור, אלא למה אז? בגלל שזה פיקוח נפש? אם זה באסור, מה צריך להיות ההיתר שזה יהיה פטור?

המחלוקת בין הראב"ד והרמב"ם: עמוד למעלה מעשרה ברשות הרבים

הראב"ד אומר בפירוש, "**אפילו עד עשרה פטור**". הוא חולק אפילו עם הרמב"ם. הוא אומר שזה לא רשות היחיד, כי אין כאן מחיצה. לא מה שהרמב"ם אוחז בו. זה בעצם כרמלית, וזה פטור כמו בכרמלית. זה עונש. בוודאי זה עונש. כן, הרמב"ם גם אומר שפטור פירושו שזה פטור אבל אסור.

קושיא: למה פטור אם העמוד הוא בעשרה?

שוב, הסיבה למה צריך להיות כאן פטור היא, אם לא אסור, אלא למה אז? בגלל שיש עמוד? אם זה בעשרה, מה צריך להיות ההיתר שזה יהיה פטור? זה צריך להיות הנחה על רשות הרבים. ובעשרה טפחים זה לא יהיה רשות הרבים? אם היה עמוד בעשרה טפחים, זה היה נקרא רשות הרבים, כן?

אלא המילה היא על שזה עמוד שזה עמוד שעשו עליו טרסקל. נפל לי קודם, עמודים שעשויים לקישוט, אני לא יודע מה. נפל על העמודים. כן, בוודאי. כי אותו עמוד הוא... כי העמוד עצמו הוא רשות הרבים. אז המילה היא כי העמוד הוא משהו זר שצמח, ולא שייך כאן. זה כלום. לא ברור.

שיטת המגיד משנה: רשות היחיד עולה עד לרקיע

יש ראייה אחת חלשה מאלה שאומרים כמו הראב"ד. המגיד משנה טוען שהרמב"ם בעצם מודה לראב"ד. הרמב"ם אומר את זה אולי רק כדי לומר ש... למה זה שונה מרשות היחיד? רשות היחיד היה כן חייב, כי זה עולה עד לרקיע. אבל רשות הרבים, כל דבר שגבוה יותר מג' הוא רשות לעצמה. מבין? ברשות היחיד אין דברים שהם רשות לעצמם. כך לומד המגיד משנה. זה קצת דוחק, אבל זה באמת קשה למה זה הולך כאן.

הלכה יח: הזורק ונתחב בכותל — גוש של חול או בוץ

אוקיי. עכשיו אפשר ללמוד על עוד אופנים שזה למעלה... איך... הסיפא היא בעצם על ההיתר של רשות הרבים למעלה מעשרה, נכון? יש דרך אחת היא כשמניחים עמוד. ועוד דרך היא כך: **הזורק ארבע אמות ברשות הרבים**, הוא עומד ברשות הרבים ארבע על ארבע אמות, **ונתחב בכותל**, הדבר שהוא זורק נתחב בקיר.

איך דבר יכול להיתחב בקיר? קיר הוא קיר. אומר הרמב"ם תירוץ, "**גוש של חול או של בוץ ונדבק בכותל, פטור מחילול**". זרקתי משהו דביק, שנדבק בקיר. זה היה שיעור, שיעור תלול.

למעלה מעשרה — כזורק באויר

אז כך, **אם נדבק למעלה מעשרה טפחים, הוא כזורק באויר**. אם זה באמת נעצר, זה חייב להיות הנחה, כי זה נקרא הנחה. נניח, זה נקרא אפילו הנחה על מקום ד' על ד', כי הכותל הוא ד' על ד', אני לא יודע בדיוק למה. אבל מכיוון שזה למעלה מעשרה טפחים, הוא כזורק באויר, שלמעלה מעשרה ברשות הרבים מקום פטור.

למטה מעשרה — כזורק בארץ וחייב

אבל **אם נדבק למטה מעשרה טפחים, כי אז זה באויר רשות הרבים, הוא כזורק בארץ וחייב**. וזה רק כשזה בכותל, כי כותל פירושו מקום ד' על ד'.

זרק למעלה מעשרה בחור כל שהוא — פטור

אבל **זורק למעלה מעשרה, והוא זרק את זה בחור כל שהוא**, זה נפל לתוך חור, אז **פטור**. כי חור צריך לחשב כמה גדול החור, מכיוון שהחור אינו מקום ד' על ד'. לא אומרים חוקקין להשלים, אומר המגיד משנה, וממילא הוא פטור. אמרתי שחור הוא בדרך כלל מקום פטור, כן, זו המילה? נכון. כן. חוץ מאם החור הוא ד' על ד', אבל כאן כתוב חור כל שהוא.

למה הוא אומר את זה? חור רשות היחיד, חור רשות הרבים, תמיד נקרא רשות לעצמה נראה. כך למדנו שם, שזה תלוי כמה גדול זה, אבל כאן הוא מדבר כל שהוא, אין שיעור, אין אפילו שלושה טפחים שזה היה כרמלית, וזה היה פטור. בקיצור, כן.

הלכה יט: זרק קנה או רומח מרשות היחיד לרשות הרבים

אוקיי. עד כאן למדנו על מה אם מישהו זורק משהו על קנה. עכשיו נלמד על האדם שזורק את הקנה עצמו. אחר כך נלמד על מי שזורק רשות שלמה.

הגמרות האלה הן סודות עמוקים של התורה. כן, זה מלא למדנות, למדנות זה מאוד טעים, הגמרא גם אהבה למדנות. אבל להלכה למעשה זה קשה, כן. זה עושה נפקא מינה אם יהיה מקרה, אבל ברצינות, כמה פעמים אנשים זורקים ברשות היחיד? כלי גדול אפשר לזרוק, פירושו, זה קורה לפעמים, אדם זורק מקרר בחזרה... אני שומע, אני שומע. אבל לא בגלל זה קיימת ההלכה, שזה יקרה הרבה פעמים שאנשים זורקים מקררים בשבת. יש הרבה יותר תמציות גבוהות של שבת שאפשר היה לערוך בהלכות שבת, כן.

תרגום לעברית

נכון. האריכות, הגמרא מאריכה מאוד בהלכות הוצאה, ובוודאי יש בזה סוד. סוד יכול להיות על פי פשט סוד, אבל זה לא בגלל שנוצרו הרבה שאלות בהוצאה. זו לא הסיבה. זה לא יכול להיות.

הערה על שיטת הרמב"ם

אוקיי. לשם כך אני צריך... אבל איך הרמב"ם זו קושיה. אני לא רוצה שום קושיה, אני יודע למה, הרמב"ם צריך לכתוב כל הלכה בגמרא. אבל הרבה קושיות שהמפרשים שואלים כאן, ומה העיקר? הרמב"ם לכאורה לא התעניין. הוא אמר, אני כותב לך את המסקנה פחות או יותר מהגמרא. רוצה ללמוד את כל הפרטים? תברר זאת בעצמך. יש לי הרבה קושיות על הרמב"ם.

הלכה כ: בור תשעה ועקר חוליא והשלימו לעשרה — עקירה ומחיצה כאחת

בכל מקרה, איפה אנחנו כאן? עוד מעשה מעניין. היה יהודי שעשה רשות באותו זמן שעשה הוצאה, דומה למקרה שלנו. כן. **בור ט' ברשות הרבים, ועקר חוליא מקרקעיתו והשלימה לעשרה**, כן, היה בור ט', מה הבור עכשיו? כרמלית. כן, נניח שהוא רחב ד' על ד'. האיש הזה נתן דחיפה, הוא תלש חתיכה מהתחתית, נכון? חתיכת חול, מה שזה לא יהיה, והוא נעשה עשרה. כן.

דיון: גם עובר על חורש

לכאורה, לכאורה הוא גם עובר על חורש. איסור חורש. אמת. איסור חורש. אבל איסור חורש, הוא גם היה על... כשהוא תלש את החוליא, הוא תלש מרשות הרבים, אבל בכך הוא גם עשה אותו לרשות היחיד. אז הוא לקח מרשות היחיד לרשות הרבים, נכון?

תירוץ: בשעת עקירה עדיין לא היתה רשות היחיד

אחרי שהוא הרים אותו מרשות הרבים, את חתיכת החוליא, לכאורה, נכון? לא, אבל כשהוא לקח אותו זה עדיין היה חלק מרשות הרבים, כי כשהוא הרים אותו עדיין לא היה עשרה. הוא לקח אותו ממקום של רשות הרבים לרשות הרבים. הוא זורק החוצה את החוליא, אה? לא, נניח שהוא משאיר את החוליא בפנים. בצד של הבור. הוא זורק אותו החוצה לרשות הרבים. מה שזה לא יהיה, ההלכה היא **פטור**. אין שום חילוק. אפילו העקירה היתה חייב, אבל **עקירה ומחיצה כאחת פטור**. בני שלשה ומחיצה עשירית תחילה, אסורה, סליחה, **בתחילה**. כלומר, צריך להיות... כשהוא עשה את העקירה זה עדיין היה רשות הרבים. כרמלית דווקא, כנראה, אבל כן. כרמלית, אה.

יסוד: אי אפשר לעשות הוצאה ומחיצה כאחת

העניין הוא שאי אפשר לעשות הוצאה ומחיצה כאחת. קודם צריכה להיות רשות, ואחר כך אפשר להוציא ממנה. אותו דבר, להיפך. אבל להיפך, לא, אז זה עוזר כן.

הלכה כ: היה הבור עשרה והשליך חוליא מיעטו לעשרה — הנחה ומחיצה כאחת

היה הבור אסורה, היה ל', לרשות היחיד, והשליך לתוכה חוליא מיעטו לעשרה, עכשיו זה נעשה כרמלית, אז הוא גם **פטור**. למה? מאותה סיבה. כלומר, מאותה סיבה. כשהוא עשה את הנחה, הוא לא עשה הנחה ברשות היחיד. הוא עשה הנחה לא ברשות היחיד, כי ברגע שקרתה הנחה זה כבר היה... זה פשוט לכולי עלמא. הרי הנחה היא חייב, עקירה ומחיצה כאחת,

אז כך, **זרק קנה או רומח ברשות היחיד**, זרקתי קנה או רומח, אוקיי, שניהם אותו צורה של דברים, ונתקע ברשות הרבים כשהוא עומד. הקנה גבוה יותר מעשרה טפחים, מניחים, והוא נתקע ברשות הרבים בעמידה. אז הוא **פטור**. למה? שאין מקצתו במקום פטור.

קושיא: למה לא חייב כי מקצתו במקום חייב?

למרות שהתחתית שלו בוודאי על הארץ, מכיוון שחלק ממנו עדיין למעלה מעשרה, כן, החלק העליון, הם מסבירים את ההלכה. למה לא אומרים להיפך, שחייב? כי מקצתו במקום חייב. זה אומר שהוא לא זרק דבר שלם, זה אומר שהוא זרק חצי דבר?

תירוץ: צריך לעקור את כל הדבר

אה, כמו שלמדו אותו קודם, שצריך לזרוק את הכל, צריך לעקור את הכל, כדי שזה יהיה להיפך, כמו שזה יהיה מתגלגל. אני יודע שם... אה, עכשיו הם למדו כך, הלכות צריך להיות הכל. מעניין.

הלכה יט: הזורק כלי גדול מרשות היחיד לרשות הרבים

תראה את הבא. אחר כך כתוב עוד דומה: **"הזורק כלי מרשות היחיד לרשות הרבים"**, כן, תגיד תשובה. העניין הוא, אתה אומר, זה עשוי רשות שלמה... אתה יודע בדיוק איך כתבתי את זה. הוא זרק כלי, **"והיה הכלי גדול ויש בו ארבע על ארבע בגובה עשרה"**, הכלי עצמו הוא רשות היחיד, בעצם. הוא זורק רשות היחיד. הוא **פטור**. למה? לפי שכלי זה רשות היחיד גמורה, ונמצא כמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים.

קושיא: מה אם הוא זורק מרשות הרבים?

אפילו הוא אומר שהוא מוציא, אבל מאיפה הוא מוציא? מרשות היחיד אחת לרשות היחיד אחרת. זה באמת, הוא צריך לעשות עירוב, ומדברנן זה אסור, אבל פטור הוא.

העניין הוא, הרמב"ם לא אומר שהוא זרק רשות שלמה. הרמב"ם אומר כי **"כמוציא מרשות היחיד לרשות היחיד"**. ואם הוא זורק את זה מרשות הרבים לרשות היחיד? עוד, הוא עשה עקירה מרשות הרבים, הוא זורק את זה ברשות הרבים. כלומר, הוא עכשיו זרק מרשות הרבים לרשות היחיד, כי הכלי עצמו הוא רשות היחיד? אני לא יודע.

אבל כשהוא מרים את הכלי, הוא נושא אותו החוצה ממה שזה. למה? הוא מרים אותו ברשות הרבים. אבל הכלי הוא רשות לעצמו. איך זה נוגע? לאן הכלי הולך? לרשות היחיד, נכון? אתה שואל קושיא, מה אם הוא זורק את זה מרשות הרבים, נכון? אני לא יודע. הוא כן עשה עקירה מרשות הרבים.

דיון: מה הרמב"ם מחדש על רשות שלמה?

מה הרמב"ם מחדש על רשות שלמה? אולי המילה כאן היא שרשות היא לא דבר שאפשר לזרוק? כך הייתי חושב, אבל הרמב"ם לא אומר את זה. הרמב"ם אומר... אני לא מבין, באמת.

אתה צריך לחשוב, כן, עוקר ממקומו בושל, הוא מרים הר, כן. למעשה, שם אצל משה רבינו בגמרא, כן. אסור בוודאי לעשות את זה בשבת. הוא הרים רשות הרבים, כן.

מהנדס. הוא אומר, הוא מביא שלמשל, מה עם כרמלית? מה עם כלי קטן יותר שהוא ארבעה, אבל זה פחות מעשר, שזה דין כרמלית? הוא לא אומר, אבל הוא מביא פוסקים מאוחרים שאומרים.

אבל לזרוק כרמלית זה לא כרמלית, זה בעיה. הוא אומר שיש כאן מי שאומרים. הרמב"ם לא מדבר על המקרה הזה. אני לא יודע.

דיגרסיה: למה הגמרא כל כך מרחיבה בהלכות הוצאה?

כל זה נמצא בגמרא, שיש הרבה יותר כיף כשלומדים את זה בגמרא, כי אז חושבים על כל הדברים האלה. אני חושב שההלכות קיימות עדיין כי היה כיף לגמרא לחשוב על זה. הרמב"ם שעשה את כל ההלכות, סוג ההלכות האלה, לדעתי זה...

למדתי השבוע בווהר הקדוש שכשמשוהו לא מסתדר בפסוקים, סתירות, שם צריך לומר שמתכוונים לאגדות הנסטרות, כך אומר ר' שמעון בר יוחאי. כי אם לא, יש ספרים שיכולים לעשות עבודה טובה יותר. אז, צריך לומר שכל

דובר 1: היתה מלאה פירות, מה ההלכה? פטור. למה? להיכנס לתוך הפירות זה בעצמו שיעור. זה יהיה מעניין, אפילו פירות שאפשר להוציא אותם, פירות שאפשר להסיר אותם. לא, אבל אם הוא רוצה עכשיו להיכנס לבור, הוא יכול להיכנס? המים לא עושים שהוא לא יוכל, יש את השיעור. פירות הוא צריך לפנות דברים, אז הוא יכול להיכנס.

דיסקוסיה: האם פירות מבטל רשות היחיד של בית

דובר 2: בעניין רשות, רשות היחיד גם, אם ממלאים אותה בפירות היא נעשית? או רק בור?

דובר 1: לא, רשות חייבת להיות דבר ריק. אם זה מלא זה נגמר. זה לא שובר את רשות היחיד, את הבור. אם זה מלא בפירות זה נעשה דבר אחר.

דובר 2: אבל הוא מדבר שלמעשה אין שום מקום ריק בבור. זו רשות היחיד, אני רוצה למלא אותה בפירות.

דובר 1: אה, זה בור שנמצא בתוך הבית שלי, זה לא יכול להיות רשות היחיד. אוקיי, זה... אז למה אני הולך לבית, אני ממלא אותו במזונות עד שנשאר רק שלושה טפחים, אני לא יודע מה. נו, זה עדיין רשות היחיד. למה? מלא פירות, עכשיו למדת. זה פחות מהשיעור, זה נעשה פחות מהשיעור.

זה נעשה פחות מהשיעור, אבל רק כשהרשות הרבים. אנחנו רוצים לומר שכזו רשות היחיד שהיא רק רשות היחיד כי יש לה שטח, אבל כל רשות היחיד פטורה כך.

זה מה שאני מנסה להוציא, שבית של אדם ששייך לאדם הוא האב של כל רשויות היחיד. אנחנו אומרים שגם שטח קטן יש לו גם את הדין, כי זה מקום שאדם יכול לגור בו. מילאתי את הבית שלי בפירות, אני מעלה על הדעת שזה צריך להיות פטור באמת. אני לא מאמין.

למה? זה הולך להיות פטור או אסור, בואו נזכור, זה לא יעזור הרבה, אולי חוץ מזה שזה נעשה מקום פטור. אני לא מאמין שהפירות עושים את זה לא רשות היחיד. הוא אומר שזה עושה את זה גרוע, כי המקום נשאר, זה מקום קטן, אז זה בטל לרשות הרבים.

אבל כשלאדם יש את הבית האמיתי שהוא ממש רשות היחיד, אני לא יודע, זה כזה יוצא מן הכלל, אבל כשלאדם יש בית שמלא באנשים, לאדם יש כמו מגירה צדדית, ככל שהחזר קטן יותר יש יותר אנשים, זה מלא באנשים, אנחנו אומרים שהאנשים חוצצים, זה צריך ממש למלא את השיעור, כן.

תאר לעצמך שיש לך איזה מחסן קטן, אתה רוצה להוציא משם משהו בשבת, אתה תוחב פנימה חבורה של אנשים עד שנשאר רק פחות מד' טפחים מקום, אתה יכול להוציא את זה כי זה מקום פטור. אני לא יודע. ישאלו, אני מסכים. מעולם לא מצאנו כזה יוצא מן הכלל, אבל אתה אומר אולי כן.

הכל הוא רשות היחיד כי יש מחיצות, זו רשות היחיד. יש חילוקים של כמו... ובשכל זה הגיוני, כמו שאני אומר שברשות הרבים, כי זה שטח קטן שלא בטל לרשות הרבים, זה כמו רשות היחיד האמיתית שפירושה כי לאדם יש את רשותו. הפשט של רשות היחיד פירושו רשות של יחיד. כן, אבל ההלכה שלה היא המחיצות. יש מדרבנן. המחיצות הן כאן, כי זה עושה את זה דומה לרשות היחיד, קוראים לזה עדיין רשות היחיד. אני לא יודע.

הלכה: רקק מים — אמת המים ברשות הרבים

דובר 1: עכשיו, הלאה עוד דין, איך מים לא מפריעים. כן, יש רקק פירושו שלולית? בריכה? שלולית? מה הלשון? ברכה? לא, גדול יותר מרוק. רוק גדול של מים. רוק של מלאך, לא סתם רוק. זה כמו הקנה שגבריאל שם מתחת לים וזה נעשה אי. הוא אומר שרקק פירושו אמת המים. וכך כתוב "דומה לרקק". רקק זה כמו מצה, עוגייה? לא, רקק זה לא כך. זה כל כך נמוך, שטוח, רדוד, זה מים שטוחים, כמו שאנחנו הולכים ללמוד, זה לא עמוק.

בקיזור, מים שעוברים דרכם, שהרבים מהלכין בעולם לא הולכים שם דרך זה, כי זה לא עמוק מדי.

אבל בשעת... אה, בשעת ההנחה. אז קודם היה בשעת העקירה. בשעת העקירה קודם זה עדיין לא היה רשות היחיד.

נקודה: תחילת הנחה וסוף הנחה

זה מעניין, כי אפשר לומר שתחילת ההנחה היא כשהחול מתחיל לגעת ברצפה, סוף ההנחה היא כשהכל כבר מונח, כי אז אפשר יהיה לחלק.

הלכה: הזורק דף והניחה על גבי יתדות — מחיצה והנחה באין כאחת

דברי הרמב"ם: הזורק דף, והניחה על גבי יתדות ברשות הרבים, ונעשית רשות היחיד, אפילו כלי על גבי דף — פטור, שעשית המחיצה והנחת הכלי באין כאחת.

דובר 1: דף פירושו... לא טלאי, חתיכת עץ ישרה. חתיכת עץ ישרה, כמו משטח של שולחן. והניחה על גבי יתדות ברשות הרבים, הדף נפל על כמו שולחן, בעצם, ארבעה עמודים, כמו יתדות ברשות הרבים, יתדות שנוגעות בקרקע. ונעשית רשות היחיד. כן, זה נעשה רשות היחיד. למה? כי זה היה גבוה עשרה טפחים? עשרה זה חייב להיות, נכון?

אפילו כלי על גבי דף, על הדף הוא זרק יחד עם... הוא זרק את משטח השולחן שלו, ועל המשטח היה כוס יין. אוקיי. פטור.

השאלה היא למה, הרי הוא זרק את כל השולחן. והוא פטור. למה? שעשית המחיצה והנחת הכלי באין כאחת. הוא מוריד את המחיצה והוא עושה את הכלי באותו זמן. הוא עושה את המחיצה ואת הכלי באותו זמן.

ועוד, בשעת העקירה, בעצם, לא היתה שום רשות שהוא זורק לתוכה, לא היתה רשות היחיד. והוא זורק אותו מרשות הרבים, לא כמו מוסר, הוא זורק אותו משם. אוקיי.

חידוש: לא מחשבים לפי מתי התחלת לעשות את המלאכה

דובר 1: דבר אחד. החידוש של כל הדברים האלה הוא שלא מחשבים לפי מתי התחלת לעשות את המלאכה. אפשר היה לחשוב כך שמה העניין? אתה לא רוצה לשאת מרשות אחת לשנייה, וכאן עשית זאת. לא רואים את זה כך, כן? רואים את זה בצורה מאוד טכנית.

הלכה: בור שעומקה עשרה ורחבה שמונה — חולקה הבור ברוחבה לשנים

דובר 1: אבל להיפך, אותו דבר להיפך. יש כאן אותו היתר, ועוד מקרה של היתר, שבשעת ההנחה נעשית הרשות.

דברי הרמב"ם: בור שעומקה עשרה ורחבה שמונה ברשות הרבים, וזרק לתוכה מחיצה וחולקה הבור ברוחבה לשנים — פטור, שבטלה המחיצה ונמצא כל מקום אין בו ארבעה על ארבעה.

דובר 1: יש בור שעומקו עשרה ורוחבו שמונה, שהם שני שיעורים של רשות היחיד כאחד. מה הוא עושה? הוא עושה מחיצה ברשות הרבים, וחולקה הבור ברוחבה לשנים. המחיצה נראה שהיא רחבה קצת, יש לה קצת רוחב. יצא שהבור נעשה שניים פחות מד' טפחים. פטור. שבטלה המחיצה, ונמצא לכל מקום אין בו ארבעה על ארבעה.

הלכה: בור ברשות הרבים מלאה מים — שאין המים מבטלין מחיצות

דובר 1: כן, אוקיי. עוד בור ברשות הרבים, עוד הלכה שהיא לא... אה, הלכה חדשה. עכשיו אנחנו מגיעים לעניין של מים. כבר דיברנו שמים יוצאים מן הכלל של כל ההלכות, כי מים... אני לא יודע, מים שונים מדברים אחרים. בואו נראה.

דברי הרמב"ם: בור ברשות הרבים עמוקה עשרה ורחבה ארבעה, מלאה מים — הנוטל מתוכה ונותן על גבה, חייב, שאין המים מבטלין מחיצות.

דובר 1: אבל זה מלא במים, מלאה מים. היית יכול לחשוב שמים, זה מלא, זה לא בור. לא, חייב. נוטל לתוכה ונותן על גבה מים, חייב. שאין המים מבטלין מחיצות. וגם מים, כמו שלמדנו שכלי שמניחים על הארץ, זה חייב, כי מים לא מבטל מחיצות.

חילוק: מים לעומת פירות

דברי הרמב"ם: רקק מים שהרבים מהלכין בו — אם אין בעומקו עשרה טפחים, הרי הוא כרשות הרבים, בין שהיא רחבה אפילו ארבע אמות, בין שלא יהא ברחבה ארבעה טפחים, שהרי רוב העם מדלגין עליה. הואיל ואין בה עשרה, הרי היא כרשות הרבים. ואם יש בה עשרה ויותר — הרי היא כרמלית כשאר הימים. ואם יש ברחבו ארבעה טפחים [הרי היא כרמלית], ואין בו ארבעה טפחים — הרי היא מקום פטור.

הערות כלליות מהשיעור

דובר 1: זה עבד לקולא לדעתו. שהרי הנחה זו חייב, ואילו עקירה ומחיצה באין כאחת. אבל בשעת ההנחה, אז קודם היה בשעת העקירה. בשעת העקירה קודם עדיין לא היתה רשות היחיד. וכאן בשעת ההנחה כבר לא היתה רשות היחיד.

זה מעניין, כי אפשר לומר שתחילת ההנחה... תחילת ההנחה היא כשהחול מתחיל לגעת ברצפה. סוף ההנחה היא כשהכל כבר מונח. לפי זה אפשר לחלק. יש לך כאן התחלה וסוף של הנחה. הסתירה היא על זה, מכיוון שאתה צריך גם עקירה וגם הנחה, אז הדרך הראשונה אין כאן עקירה, והדרך השנייה אין כאן הנחה.

בוודאי שזה נעשה עבור הלמדנים, כמו ששוחחנו אם מישוהו שיכור או שוטה, ושלא יעשו מה שלא לעשות. בכלל, כל הדברים האלה הם פטור, פטור פירושו פטור אבל אסור. זה לא נוגע בשכחה, זה לא כתוב בשולחן ערוך ההלכה. זה פשוט כי זה לא נוגע למעשה, הכל פטור אבל אסור.

עוד, זרק דף, הובא שבשולחן ערוך זה לא כתוב. כן, אין שום נפקא מינה לעניין עונש, או חטאות, אין שום נפקא מינה לעניין. כן.

דובר 1: כלומר, כשזו בריכה קטנה, אנשים לא צריכים ללכת בתוכה, הם קופצים מעליה, זה לא מפריע. הואיל ואין בה עשרה, הרי היא כרשות הרבים. ואם יש בה עשרה ויותר, הרי היא כרמלית כשאר הימים. אם יש ברחבו ארבעה טפחים, ואין בו ארבעה טפחים, הרי היא כרמלית פחותה מארבעה. כלומר, אם זה פחות מארבעה זה מקום פטור.

אבל מים, זה מה, אם הרבים הולכים במים... ברשות הרבים לפעמים התנאי הוא שהרבים צריכים לוכל ללכת. אם הם הולכים במים, או אפילו הם לא הולכים, אם הם יכולים ללכת, זה עדיין נחשב חלק מרשות הרבים. רק אם זה נעשה עשרה טפחים עמוק, אז הם לא הולכים לכאורה בתוכו, אז זה נעשה כרמלית כמו כל שאר הימים בעולם.

דיגרסיה: קריעת ים סוף

דובר 1: נפלא. ישר כוח. סיימתי.

אז בים סוף, כשעברנו את ים סוף בשבת קודש, זה לא היה שבת. אז עבור היהודים זה היה רשות היחיד, כי עומד על גביו מהלכין בתוכו. אוקיי, זה לא היה עשרה טפחים. אין שום חילוק.